

Anna Munch

Vesla

Skuespill i fem bilder

bokselskap.no
Oslo 2022

bokselskap.no, Oslo 2022

Anna Munch: *Vesla*

Teksten i bokselskap.no følger 1. utgave, 1909 (Kristiania/København/Gyldendal).

Digitaliseringen er basert på fil mottatt fra Nasjonalbiblioteket (nb.no)

ISBN: 978-82-8319-669-6 (bokselskap.no),

978-82-8319-670-2 (epub), 978-82-8319-671-9 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Forbemærkning

Enkelte momenter ved stykkets ydre handling grunder sig paa en sandsynlig faktisk begivenhed, fortalt i form af dagbogsoptegnelser. Den unge kvinde, som gaar tilbunds, fordi hun ikke *fatter* aarenes og især nutidens evig omskiftende forhold og «forvandlinger», er forøvrigt ingen altfor sjelden foreteelse.
FORF.

Personer

TONI, bogbinder Guldbrandsens hustru

ELISABETH, kaldet Vesla, hendes steddatter

MADAM KARLSEN

SVEN

BYGNINGSDIREKTØR BRYDE

ALFRED WENTZEL, arkitekt

BJØRN BRAGER, stud. med.

ERIK REIN, en ung forfatter

FRK. ARNESTAD

EN UNDERLIG MAND

YNGVAR OG FLERE BARN

I. billede

Eftermiddag i juni. Omkring St. Hans.

Udenfor et noget afsides liggende, forfaldent hus i forstaden. Huset ligger tilhøire, en birkelund og et par bænge tilvenstre. En bred landevei fører ind til byen, som ses i baggrunden.

***Toni**, et baust kvindemenneske i 33 aars alderen, iført lys kaabe og en forholdsvis elegant sommerhat, og madam **Karlsen**, ældre, rynket, kraftig, sidder paa den nærmeste bænk. Nogen barn gaar og leger omkring huset og i sandet.*

Toni.

Det er tøis og tull, siger jeg, madam Karlsen. Har nogen hørt sligt. Den lange ungen. Hvad andet har hun at gøre?

Mdm. Karlsen.

Nei, det er det jeg siger. Hun har ikke andet at gøre. Det var sandt, san.

[2] **Toni.**

Og ikke skal nogen si om mig, at jeg har været en slem stedmor. Tror De kanske, at det er let at være stedmor? Bare navnet. Har jeg ikke gaat og varet mig alle disse aarene? Og aldrig har nogen sagt mig noget paa.

Mdm. Karlsen.

Det mener jeg heller ikke, fru Guldbrandsen. Alle kender Deres gode hjerte.

Toni.

Godmodig er jeg, gudskelov.

Hun ler.

Mdm. Karlsen.

Godmodig og munter og livsglad. De har jo saan rigtig bragt humøret op i Guldbrandsen.

Toni.

Aa ja. Endda det gaar nedover. Men det er jo ikke hans skyld. Slige tider. Der er ikke meget at fortjene. Ikke har vi raad til at holde saameget som en pige. En kan snart ikke ta sig en udgangstur i byen engang.

Mdm. Karlsen.

Nei, det er det, jeg siger. Lidt glæde maa et menneske ha. – Men snil er han nu mod Dem.

Toni.

Snil? Det skulde bare mangle, at han ikke var snil. Tosken, siger jeg. Gøre en til kone og skaffe en tre barn, i hans alder.

[3] Mdm. Karlsen.

Han er nu ikke saa gammel.

Toni.

Han er 16 aar ældre end jeg.

Mdm. Karlsen.

Ja, han giftet sig sent første gangen

Toni.

Saa gjorde han det desto snarere om igen.

Hun ler.

Det blev ikke stor sorg efter den første...

Mdm. Karlsen.

Nei, det var Deres muntre sind, som tog ham. Vesla var ikke mere end 4 aar.

Halvt for sig.

Stakkars liten.

Toni.

Og var jeg ikke glad i Vesla? Naar han kom med hende i konditoriet, det snaale, ensomme mennesket. Forærte jeg ikke barnet store poser med sukkertøi. Og 10 øres kager?

Mdm. Karlsen.

Ja, det var vel det, som tog ham. For han var glad i Vesla, dengangen.

Toni.

Gik jeg ikke der og stelte med hende og lived ham op – den raringen – saa han tilsidst sa det til mig en dag: «De kunde passe til at bli en god mor for den tingen, De», sa han.

[4] Mdm. Karlsen.

Ja, ser De. Han mente vel helst at De kunde bli en god kone for *ham*. For saadan er mændene. De slaar paa læsset og mener manden. Eller pigen.

Toni.

Tror De det?

Smaaler.

Den tosken. Han kan gøre, hvad han vil. Jeg kan vri ham om en finger...

Mdm. Karlsen *halvt for sig og tankefuld.*

Det kan De nok, fru Guldbrandsen.

Toni.

Han er en snaal en. Kan ikke være fra mig. Og han gaar og tuller med de boggreierne sine. Hvad er det for slag? Jeg kunde gjort det meget bedre.

Mdm. Karlsen.

Men det var nu ham, som kom dengangen. Og en mand vokser ikke paa træer heller. De var en fattig pige og maatte tjene for Deres brød. Og gifte sig, det skal en jo.

Toni.

Pyh! – De skulde bare vide. Men der siger De det jo selv, madam Karlsen. Maatte ikke *jeg* tjene, maatte ikke jeg arbejde. Faar vi ikke arbejde allesammen. Ja, fra en er saa liden som saa. Og saa siger De alligevel, at Vesla, at Elisabeth...

[5] Mdm. Karlsen. *Glemmer sig.*

Det var det konditoriet. De havde det ikke slemmt der. De havde Deres egen mor og et godt hjem.

Toni.

Aa –.

Koldere.

Elisabeth kan ikke klage over mig som mor.

Mdm. Karlsen.

Det gør hun heller ikke. Det har jeg aldrig hørt, fru Guldbrandsen. Men ser De, det er alligevel saa rart, naar barna kommer... Ens egne.

Toni *hurtig til en af barna, som roder og leger i sandet.*

Vil du la være at grise dig til, Yngvar. Jeg skal komme paa dig, jeg. Husk paa de nye bukserne dine.

Til Mdm. Karlsen halvt fortrydelig

Er det noget galt i dét, at Elisabeth gør nytte i huset, kanske?

Mdm. Karlsen.

Nei, det være saa langt fra mig at si, at ikke ungdommen skal gøre sin nytte.

Trohjertig, med haanden paa Tonis knæ.

Men jeg skal si, det er saa rart med det. Jeg var nu tilstede, da den lille tingen kom til verden, jeg. Ja, det var vist. Jormoren kom ikke. [6] Men det gik saa godt, og jeg stelte med hende de første otte dagene. Og mangel gang siden ogsaa.

Toni.

Ja, var det noget rart i det. De tjente jo i huset som pige. De bedre tiderne, dem opleved ikke jeg.

Mdm. Karlsen *følger erindringen.*

Gulle! Det lille Gulle. Moren var syg længe. Og som et lite alfebarn var hun deilig, et lite febarn... De sa det allesammen. Trolle mit! Maatte jeg ikke indom og se

hvordan hun havde det. Det var lang reise til byen, men'n Sigvart sa, at jeg kunde bli med denne gangen. Gulle mit!

Toni.

Ja, nu har De jo været her baade fra og til i disse dagene. Og De har vel ikke set noget galt, skal jeg tro.

Mdm. Karlsen.

Nei, galt, nei. Og De har jo været saa snil og venlig, fru Guldbrandsen, og trakteret kaffe paa mig og alting. Jeg kendte jo Dem fra før, jeg. Det var ikke noget ondt i Dem de første aarene De var gift, og det er det vist ikke nu heller. De har oplivet Guldbrandsen med Deres muntre sind, ja, De har gjort ham til en anden mand. Det har jeg sagt, og det staar jeg ved. Han er nu vel bare altfor optat af Dem, kanske...

[7] **Toni.** *blaaser.*

Pyh. Nei, jeg venter paa, at de bedre tiderne skal komme igen, jeg. Saa kunde vi være lidt med, vi ogsaa. Saa flinke barn, som vi har.

Mdm. Karlsen *tankefuld.*

Ja, De er kry af dem. Og det er flinke barn, og pene barn. En ser det.

Toni.

Saa kunde vi faa dem frem. Men han har slet ikke noget praktisk skøn paa det. Han gaar og tuller med de boggreierne sine. Og hænger i skørterne paa mig.

Mdm. Karlsen.

Ja, en ser det...

Toni *lidt hvast.*

Vilde De sagt noget, madam Karlsen? Hvis det er noget mere om Elisabeth... For nu skal De jo reise iaften.

Mdm. Karlsen

Ja, jeg skal det. Og derfor var det jo det, at jeg vilde lægge et godt ord ind for hende, fru Guldbrandsen. Om De vil høre paa mig da. For ser De – naar det nu er saa, at De har Deres egne, og manden hænger i skørterne paa [8] Dem, som De siger. Ja, jeg mener, da er det vel saa, at – at det ikke blir saa stor plads for lille Gulle her i hendes eget hjem.

Toni.

Jeg skønner ikke, hvad De mener nu, madam Karlsen.

Mdm. Karlsen *tar mod til sig.*

Jo, jeg mener nu dét – at hun blir ligesom lidt fremmed saan, i sit eget hjem.

Toni.

Nei, nu har jeg... Har en hørt paa magen?

Mdm. Karlsen *ivrig optat af emnet, lægger igen sin haand paa Tonis knæ.*

Barnet er i en vanskelig alder, husk paa det! Hun gaar og feier og vasker og gør rent og steller med barna.

Toni.

Ja, vi har ingen pige; husk dét! Og jeg gør sandelig mit.

Mdm. Karlsen.

Ja, De laver maden, og De gaar i byen til manden, og De liver ham op, og det blir ikke anderledes... De maa ikke fortryde, fru Guldbrandsen. [9] Elisabeth! Hun som

er saa stærk, hun skulde vel ha skade af dét. Lidt arbeide, – pyh.

Mdm. Karlsen.

Vesle Gulle er stærk, men hun er fin og tander, og hun er saa *snil*. Hun lar sig bruke taalmodig... Jeg ber nu for hende, fru Gulbrandsen.

Toni.

Javist er hun snil, men hun er stri ogsaa. Jeg kender hende, jeg. Bedre end De kanske, madam Karlsen. Hun maa holdes med stram tøile, ellers gaar hun sine egne veie.

Mdm. Karlsen.

Aldrig var det nødvendig at holde Vesla med stram tøile dengang, nei. Gud velsigne hende! Det, De siger, gør hun lettere, hvis hun ikke har lidt glæde saan i det daglige. Nu har hun stelt og rullet i hele eftermiddag, ja, idag som igaar og alle dagene. Hun vasker og drar med bøtter og syr og lapper. Næsten ikke har jeg faat se paa hende og frydet mine øine og talt med hende, Vesla. Og nu skal jeg afsted... Men der er hun.

Vesla kommer fra huset. En 14–15 aars pige med fine og sjæfulde træk, noget blodfattig og bleg af hud. Mørkblondt haar med lidt rødskær i en tyk flette nedad ryggen. Barnlig tænksomt fysiognomi. Øinene har et stundom vemodigt, men straalende og uskyldigt udtryk. Hun er tarveligt, næsten fattigt klædt.

[10] **Mdm. Karlsen** tar **Toni** i armen, sagte.

Ja, se nu. Staar der ikke ligesom en lysglans om det barnet... synes jeg.

Toni.

Aa. Hun er saamen ganske almindelig.

Til Vesla.

Er du færdig med tøiet?

Vesla.

Ja. Nu er det lagt sammen.

Toni *til Mdm. Karlsen.*

Det var ikke storrulling idag. Ellers havde jeg nok været med, kan De tro.

Til Vesla.

Nu faar du si adjø til madam Karlsen da. Og saa derefter maa du se at faa lagt barna og passe huset. For jeg og Guldbrandsen blir i byen iaften. Jeg skal træffe ham i butikken.

Til Mdm. Karlsen.

Ja, vi gaar jo sammen indover.

Hun gaar hen til barna og styrer med dem. Gaar ud og ind i huset.

Mdm. Karlsen *staar og ser paa Vesla.*

Gulle mit! Du er blit stor og pen... Ja, pen var du, da du var liten ogsaa. Og saa snil bestandig. Du vilde nu saa gerne gøre det, som ret var.

[11] **Vesla** *ler.*

Det er du, som siger det, Anne. Du tror saa godt om mig. Jeg er slet ikke saa snil bestandig, jeg.

Mdm. Karlsen.

Er ikke *du*? Hør paa den stemmen hendes, er det ikke som Guds solstraaler. Jo, Vesla mi, du var snil, og du vilde gerne gøre det, som ret var. Straks en bare stelte lidt med dig. Du var villig og let at lede som en liten Gudsengel. Og du vilde gerne være virksom med hænderne dine, og du sydde til dukkerne dine fra du var fire aar, og du var lystig og fuld af moro. Hadde ikke *vi* moro?

Hen for sig, takkefuld.

Men siden blev det ingen, som stelte med lille Gulle mit.

Vesla.

Anne, det var *du*, som var snil. Hvor mange gange jeg længtes efter dig, du.

Mdm. Karlsen.

Jeg skulde jo gifte mig, jeg. Saa dum var jeg. Endda han Sigvart er bra nok mand, han. En kan ikke andet si. Og Guldbrandsen, han giftet sig ogsaa. Saa blev Gulle alene.

Hun tar sig i det, tørrer hastig øinene.

Nei, en skal nu ikke gøre det saa sørgelig heller. Det blir nok godt for Vesla mi. For hun er en af *hans* egne, hun...

[12] Vesla.

Uf, Anne, du faar mig jo til at graate.

Hun ler.

Og nu skal du reise ogsaa. Og næsten ikke har jeg faat tale med dig...

Mdm. Karlsen.

Nei, det er ligesom ikke blit stor tid. Det var noget du skulde gøre bestandig.

Tar noget op af et knytte.

Men se her, barnet mit, har jeg noget til dig. Ja, det er ikke meget, men –. Jeg tænkte nu det, du skulde ha lidt for dig selv. Saa liden lommeskilling.

Vesla.

Nei, men Anne. Fem... fem kroner...? Du vil da vel ikke gi mig alle dem? Nei, kære, snille Anne, det maa du da ikke. Du er selv fattig, du er ikke rig i alle fald...

Mdm. Karlsen.

Jo. De skillingerne har jeg nu bestemt, at du skal ha. Du og ingen anden. Det er ikke meget, en kan gøre, men –. Køb dig noget nyt, pent, Vesla mi.

Vesla *tæller.*

To, tre – fire fem. Men alle de pengene. Jeg har aldrig havt saa mange penge i mit liv. Aa, du snille, snille Anne!

Hun flyr hende om halsen.

[13] Mdm. Karlsen.

Herregud, vesle Gulle mit! Men sig det ikke til nogen. De pengene skal du ha ganske for dig selv, forstaar du. Saan liten lommeskilling er godt at ha. Og køb dig nu noget nyt, pent...

Vesla *straalende.*

Anne, ved du... Da vil jeg gi Sven en straahat.

Mdm. Karlsen.

Sven? Hvem er Sven da, barnet mit?

Vesla.

Det er den gutten... Bogbindergutten, som gaar her.

Undselig.

Har du ikke set ham?

Mdm. Karlsen.

Trykkerigutten, jo. Han kom her og hentede bøger en dag, saa jeg.

Vesla *nikker.*

Ja. Det er ham. Han er saa snil – og flink kan du tro. Du skulde se de tegningerne hans. Og han vilde saa gerne lære at bli arkitekt eller ingeniør. Men han er *endnu* fattigere end jeg, ser du. Og netop nu en dag sa han, at han ønskede sig saa en straaht. For den han gaar med er bare som en klud. Anne, du kan tro, [14] jeg skal nok købe noget til mig selv ogsaa. Alle de penge, jeg har... Da kan jeg nok gi ham en krone og femti øre til en straaht. Vi kan faa den derhenne i butiken.

Peger.

De er saa pene, saa.

Mdm. Karlsen.

Ja, Vesla mi. Du skal gøre ganske som du vil. Naar det kan glæde dig, saa.

Toni *kommer ud af huset.*

Naa er dere vel færdige med at si adjø. Vi maa gaa, hvis De skal naa toget, madam Karlsen.

Mdm. Karlsen.

Er klokken saa mange? Ja, manden min venter... Jeg faar nok ikke komme for sent.

–

Toni.

Og Guldbrandsen venter i butiken, nu lukker de snart. Elisabeth, jeg har git barna mad, de sidder og spiser. Jeg har sørget for altsammen, for at du kunde si adjø til

madam Karlsen. Nu ved du, hvad du skal gøre. Du vasker op og gør istand til imorgen og lægger barna. Glem nu ikke noget.

Vesla.

Nei, jeg skal ikke –. Naar kommer far og du hjem?

[15] Toni.

Det blir ikke før sent. Det er lyse sommeren nu. Laas nu efter dig, naar du gaar ind. Saa adjø...

Vesla med armene om **Mdm. Karlsen**.

Adjø... Farvel, du snille Anne.

Mdm. Karlsen.

Lille Gulle mit. Vesla mi. Gud signe hende!

Toni.

Kommer De saa, madam Karlsen. Barna kan gerne lege en liden stund endnu, Elisabeth. Klokken er ikke mere end 7. Husk paa varebindet til Yngvars læsebog. Og laas, naar du gaar ind, hører du.

*De gaar bortover veien, **Mdm. Karlsen** vender sig om, hilser og vinker. **Vesla** vinker og ser efter dem.*

***Vesla** vender sig om, gaar nogen skridt. Hun betragter himlen og træerne og naturen omkring med et lyst blik. Blir staaende i tanker, løfter armene op til hodet ligesom i en følelse af frihed. Hun gør et par smaa hop, begynder at plukke en og anden blomst i græsset, hele tiden fraværende og i egne tanker. Gaar ned mod huset. **Yngvar**, den ældste gut, kommer ud.*

Yngvar.

Vi skal ikke lægge os endnu. Mor sa, vi kunde være oppe. Du skulde lægge bind om læsebogen min, sa hun.

[16] Vesla.

Det skal jeg nok gøre, Yngvar.

Yngvar.

Mor sa til far idag, at du glemmer saa meget...

Vesla.

Sa hun det.

Spændt.

Hvad sa far?

Yngvar.

Aa, han sa ikke noget videre. Du Vesla... Er du svært glad i far?

Vesla.

Du kan vel skønne, at jeg er glad i min far.

Yngvar.

Men han snakker jo ikke noget videre med dig. Han snakker mest med mor.

Vesla.

Jeg synes ikke, at far snakker videre med nogen. Han er saa stille. Men mor liver ham op. Og det er godt, ser du.

Yngvar.

Er du mere glad i far end i mor?

Vesla.

Hvorfor spør du om saa meget. Gaa ind og læs paa leksen din, Yngvar. Eller leg med de andre.

Gutten gaar ind. Under det følgende gaar han og de andre smaa ud og ind, leger i sandet etc.

[17] **Sven**, en slankbygget, mørkhaaret 20 aars gut kommer henad veien mod huset. Han ser ud som han vokser endnu eller ikke er fuldt udviklet. De magre, knoklede haandled stikker frem af altfor korte trøieærmer. Klæ'rne fattige, men af en vis stil. Udtrykket nervøstenergisk og mildt. Han bærer en papirrulle i haanden. Kommer bag paa **Vesla**, som staar og ser mod huset, hvor **Yngvar** er gaat ind, og holder hende papirrullen for øinene. **Vesla** vender sig om.

Vesla.

Sven! Du skræmte mig

Hun ler og ser paa ham.

Sven.

Ja, her er jeg, du. Jeg vidste, at din far skulde ud med din mor iaften. Og straks vi hadde lukket butiken tog jeg turen hid. Jeg mødte dem paa veien, forresten.

Vesla.

Hvem? Mor?

Sven.

Ja. Jeg sa til hende, at Guldbransen hadde sendt mig hid for at hente pap, og det gjorde han ogsaa – igaar eftermiddag. Men da holdt jeg paa med tegningen min, igaar aftes lige til midnat, og da glemte jeg det, ser du. Jeg kunde jo ikke faa talt med dig igaar alligevel, Vesla. Men nu kan vi. Vil du se?

Han ruller papiret op og viser hende.

[18] Vesla.

Huser. Saa vakre huser. Nei, hvordan kan du faa tegnet det, du. Dét – og dét. Se det med gærde foran. Saa hyggeligt det ser ud der. Jeg skulde gerne bo i et saant hus.

Sven.

Ja, og her ser du hvordan værelserne skal ligge. Og her er veranda. Det er en villa. Der skal være en balkon i hjørnet, her udenfor sovekammervinduet. Ovenpaa. Jeg har konstrueret det op. Se her.

Vesla.

Hvor flink du er, Sven. Bare du kunde faa lov at bygge saanne huser.

Sven.

Ja, *da* skulde jeg bygge et lidet hus til dig og mig ogsaa. Først et lidet et, og siden kunde vi bo i et større. For du skal bli den lille konen min. Du ved nok det.

Vesla *ler.*

Men jeg er ikke voksen. Ikke konfirmeret engang. Vi kan ikke bestemme det endnu.

Sven.

Jo, dig skal det være. Dig og ingen anden. Det er jeg bestemt paa. For du er den søtteste og bedste jeg kender, du, Vesla. Ja, jeg er saa [19] glad i dig, at –. Du er den eneste lysstraalen jeg har, du velsignede ungen min. Nei, kan du se, hvor vakkert det er her nu, solen gaar ned. Jeg blir saa glad, at –. Endda saa træt jeg er.

Han tar huen af og tørker panden.

Idag kan du tro, jeg har travet.

Vesla.

Rundt med bøger. Og nu har du vel ikke faat nogen middag idag heller.

Sven.

Nei, de faa pengene mine maa jeg bruge til andre ting, ser du.

Frydefuld.

Vesla, nu har jeg snart lagt op til et helt bestik.

Vesla.

Bestik. Hvad er det for noget?

Sven.

Det er værktøi, som bruges til konstruktionerne. Med passer og saant. Det skal jeg nok lære dig, du. Saa skal du hjælpe mig.

Vesla.

Tror du, jeg kan det, da?

Sven *nikker.*

Hjælpe mig, ja. Du Vesla, kan du tænke dig noget saa vakkert som at to hjælper hinanden. Hele livet igennem.

[20] Vesla *tænker paa det.*

Jo... Det synes jeg maatte være vakkert. Hele livet. Tænk helt til vi blir gamle. Da vilde vi være trofaste, du.

Sven.

Ja, det vilde vi. Vi vilde dele godt og ondt. Og aldrig gaa fra hverandre.

Vesla.

Nei, aldrig.

Sven.

Men det er skrækkelig, hvor jeg er sulten.

Vesla.

Du kan faa havregrøden min. Jeg har en hel tallerken fuld.

Sven *rørt.*

Nei, Vesla. Den skal du ha selv.

Vesla.

Nei, jeg bryr mig ikke om den. Ikke det gran. Det er sandt, hører du. Jeg har faat middag, jeg. Og madam Karlsen var her, og da fik vi kaffe. Nu skal jeg gaa ind efter den.

Sven.

Saa moro, at jeg traf dig alene. Jeg er ligesom saa glad ikveld. Det blir nu vist en raad for mig ogsaa... Fattiggutten jeg er.

Han slænger huen sin og sætter sig tankefuld paa bænken.

[21] Vesla.

Ja, du Sven. Du, som hverken har far eller mor. Dig synes jeg synd paa.

Sven.

Du skal ikke synes synd. Pyt san. Du skal se.

Knytter haanden.

Vesla.

Og saa har jeg noget andet til dig, som du vil bli glad for. Nu kan du gætte, mens jeg er inde.

Hun gaar ind efter grøden og kommer straks ud med den og en kop melk.

Saa, spis nu.

Sven *begynder at spise.*

Men skal du slet ikke ha noget? En liten ske imellem. Jo, naar du er konen min. Se her, kom nu...

Han gir hende en ske af grøden, de ler.

Vesla.

Nei, jeg vil ikke ha. Du skal spise op alt...

Sven.

Ja, du kan tro, det smager. Hvad var det for noget rart?

Vesla.

Jo. Nu kan du kaste luen din.

Hun slænger den overgivent længer hen i græsset.

[22] Sven. *ler.*

Er du gal? Luen min. Jeg kan da ikke gaa uden lue...

Vesla

Jo, for nu faar du en straa hat. Se her, *viser* jeg har mange penge, jeg. En krone og femti øre koster en hat til dig. Og de andre... Dem kan vi lægge op, du. Vi kan købe noget til huset for dem. Engang, senere...

Sven.

Men hvem har git dig penge, Vesla? Det er da vel aldrig *betænksom* aldrig en tilbeder, vel?

Vesla.

Du da. Dem har jeg faat af Anne.

Sven.

Hvem er Anne?

Vesla.

Min gamle barnepige. Hun, som gik herfra for lidt siden, ved du.

Sven.

Aa, madam Karlsen. Nei, men vil du gi mig den straa hatten? Det er storartet – hurra!

Han reiser sig.

[23] Og tænk, nu har jeg spist op altsammen!

Han sætter tallerkenen bort.

Ja, du er en liten kone, du. Den eneste, jeg vil ha. Vesla!

Vesla.

Og da skal vi aldrig gaa fra hverandre?

Sven.

Nei, aldrig.

En mand kommer op mod huset. De unge har ikke set ham. En godt udseende ældre, velklædt herre, noget af verdensmanden og levemanden. Han fører sig godt, har et ganske velvilligt men samtidig noget koldt udtryk. Herren stanser, betragter børnene et øieblik med en vis nysgerrighed. De opdager ham, Sven forundret, Vesla med ligesom et gys.

Herren

tar sin Hat af og sætter den paa igen.

Tør jeg spørge: Bor her en bogbinder Guldbrandsen?

Sven.

Jo. Det er huset der.

Peger.

Men han er nok ikke hjemme iaften

Herren.

Det var uheldigt. Jeg vilde just benytte denne aftenstund.

Han ser vist paa Sven.

[24] Det synes mig forresten, at jeg har set Dem dernede... i bogbinderiet.

Lidt pause.

Deres principal har enkelte gode gamle sager, og jeg er bogsamler bl. a. Jeg gaar der iblandt.

Sven.

Jo, jeg kan godt huske Dem, hr... hr...

Herren.

Bryde. Bygningsingeniør Bryde. Ja, administrationschef nu, men det er jo ligegyldigt. Saa. Det var kedeligt, at han ikke var tilstede.

Han ser sig om, betragter igen de unge spørgende.

Denne pige...

Sven.

Det er hans datter.

Herren.

Naa, det er datteren.

*Han vender sig til **Sven**.*

Bor De her kanske?

Sven.

Nei, jeg havde et ærend hid iaften.

Herren.

Saa. Det var ellers snurrigt nok. *Mit ærend angaar nemlig...*

stanser, lidt bydende.

Hør. Jeg talte gerne et øieblik med Dem paa tomandshaand.

[25] **Vesla** hastig til **Sven**.

Jeg maa gaa og lægge de smaa.

*Hun neier for **Bryde** og gaar hurtig ned mod huset, hvor hun tar børnene med sig ind.*

Bryde ser efter hende.

En vakker pige. Naa. De synes at være saadan... optaget. Ikke noget underligt i det. Ungdommen, vaaren, ja, ja. Og kanske ikke videre glæde, hvad? Det evige einerlei, løbe rundt med bøger, lidet at fortjene, lidet til mad og mindre til klær. Saa omtrent

–

***Sven** faar ikke tid til at svare, han ser paa ham, ventende.*

Bryde.

Hm. Hvorlænge har De saa været i den den butik derinde?

Sven.

Omtrent tre aar.

Bryde.

Og før? De har gaat paa folkeskolen. Der er blit betalt for Dem. Ikke sandt?

Sven.

Jo, det har jeg hørt. Af min mor.

Bryde.

Deres far er – han er –

[26] **Sven** *mørk.*

Jeg har aldrig kendt nogen far. Det jeg ved.

Bryde *i tanker.*

Sandt. Nei, nei. Ser De, min gut, De... Sagen er: Sidder De sommetider og tegner i rummet bag butikken derinde?

Sven.

Jo, det har jeg gjort. Adskillig.

Bryde.

De tegninger har jeg set. Nogen af dem. Og disse tegninger har interesseret mig. De viser en speciel evne i en vis retning. Det er ikke alle, som har den, nei ikke alle. Meget faa. Det har interesseret mig, ja. Derfor har jeg besluttet mig til, at jeg vil gøre noget for Dem.

Sven *ser op forbauset.*

For mig...?

Bryde.

Jeg vil – paa betingelser – hjælpe Dem frem. Bestride udgifterne ved Deres læreaar, Deres uddannelse i 5 aar. Lad os sige 5 aar. De skal bli bygmester, – arkitekt. Det er dét, De skal bli. Det du'r De til.

Sven, *med øine i lysende glæde.*

Men... Hvordan skal jeg da takke Dem! Hvad grund...?

[27] **Bryde.**

En stor årsag og grund. Hvorfor ikke sige den? Jeg kender den dag, da du blev indskrevet i kirkebogen. – Jeg er din far, Sven.

Sven *gentar.*

Er De min far...

Bryde.

Spør mig ikke. Jeg har længe været forhindret. Familieforhold... Nu er jeg fri. Hvorfor ikke si det. Takke mig, siger du. Du vil faa anledning til dét. Jeg er en ensom mand, Sven. Og for alle vil jeg anerkende dig som min søn, om du i disse 5 aar – og senere – holder, hvad jeg lover mig af dig.

Sven.

De – kan forlange, hvad De vil og bestemme for mig. Jeg gaar ind paa alt.

Bryde.

Paa alt. Først taushed om, at du er min søn. Indtil videre.

Sven.

De kan stole paa mig.

Bryde *tar et visitkort op og skriver med blyant.*

Her er min adresse. Du kommer til mig [28] imorgen formiddag, ved 12 tiden. Saa tales vi ved. Farvel.

Han rækker ham haanden.

Sven tar den, Bryde vender sig og gaar nedover veien. Sven ser undrende efter ham. Han blir staaende betaget. Stryger haanden over øinene, siger halvhøit og skjælvende af fryd.

Er det en drøm?^{u1}

*Vesla kommer fra huset. Hun gaar mod **Sven** og blir staaende foran ham. **Sven** vaagner op.*

Sven.

Vesla... Du Vesla, vi er reddet. Hører du. Han vil hjælpe mig, du!

Han tar begge hendes hænder og svinger hende rundt. De stanser.

Vesla.

Vil han hjælpe dig. Den manden?

Sven.

Han vil hjælpe mig frem. I 5 aar, og siden –. Hysch! Jeg tør ingenting si.

Han gaar hen og tar huen sin op fra græsset, svinger den og kaster den høit op i luften.

Hurra! Det er eventyr. Prinsessen og det halve kongerige. Og *du* er med i eventyret Vesla.

Vesla.

Men jeg var bange for den manden. Han *saa* – *saa* kold ud.

[29] **Sven.**

Han har set tegningerne mine. Han siger, jeg *kan*. Jeg skal bygge de deiligste villaer – og huse og slotte! Og et af dem skal vi to bo i.

Yngvar *titter ud af døren, barbent og i skjorten.*

Du skulde lægge bind om læsebogen min.

Vesla.

Yngvar, vil du ind med dig.

Hun ler.

Nu kommer jeg. Jeg maa gaa, Sven. Klokken er saa mange.

Sven.

Set saan pøik.

Til Yngvar.

Vil du se at komme dig ind, gut!

Gutten gaar ind.

Vesla.

Du maa ikke skænde. Han siger det til mor. Og da –.

Sven.

Ikke vær ræd for mor. Nu mere. Jeg kommer og befrir dig, jeg. Akkurat som i eventyret ser du. Naar tiden kommer. Men hysch, jeg tør ingenting si endda. *Maa* du gaa, da?

Vesla nikker, smiler og rækker ham haanden. Han tar den.

[30] Sven.

En af de første dagene kommer jeg og snakker med dig. Kære, søte, velsignede.

De slipper hinanden. Han svinger huen igen og gaar henover veien mod byen. Vesla mod huset, hun vender sig om, skygger for øinene og ser efter ham.

II. billede

*I vestkanten af byen, hos **Frk. Arnestad**, som leier værelser ud. Et stort rum, halv privat arbejdsværelse, halv leiesalon. Større bord med en bekvem arbejdsstol og plancher til venstre. Tegninger, plancher og raderinger paa væggene. Samme side dør med portierer til et siderum. Paa baggrundsvæggen et stort vindu med nedrullede gardiner. Døre til siderne. En gammeldags kommode ved væggen tilhøre.*

Julaftens eftermiddag.

Et grantræ midt i værelset paa en forhøining, dækket af draperier. Guldstjerne i toppen og lys fæstede. Røde æbler og forgylde valnødder etc. Genstande og æsker paa stole og paa en chaiselongue ved et bord tilhøre.

***Vesla**, omkring 20 aar, mere udviklet og straalende frisk, ellers med det samme naturlige og uskyldige udtryk, og **frk. Arnestad** er beskæftiget med at ordne derinde. To barn, en tarvelig klædt gut og pige, springer omkring og ser paa, halv lykkelige, halv undselige.*

[32] Frk. Arnestad *en ældre pige, oprindelig fra landet, ved lang vane noget af en vis værtinde-type: en blanding af godmodighed og frækhed. Lidt tyk og anstrengt.*

Naa sitter Baltersen og venter. Han skal ha teen sin klokken 7 præcis. Naa faar jeg straks ud til'en. Han har bod her i 17 aar, han.

Vesla.

Baltersen ja, det var synd, om han skulde vente, julaften. Han, som er alene. Bare gaa De, frk. Arnestad.

Frk. Arnestad *gir sig stunder.*

Det er saa rart herinde. Skal De ha rigtig fest iaften?

Vesla.

Ja, her kommer nogen. Jeg ved ikke, hvor mange det blir.

Frk. Arnestad.

Flere end ifjor?

Vesla ler.

Ifjor. Julaften? Da var det jo bare min – jeg mener Sven og jeg.

Frk. Arnestad.

Ogsaa de barna.

Vesla.

Ja. Det ved De nok.

[33] Frk. Arnestad.

Men jeg synes, de er kommet lidt fortidlig nu.

Vesla.

Det er snart aften. Og jeg maatte lukke dem ind af den ene indgang her er.

Til børnene.

Men hør, barn, gaa ind med dere i sovekamret først og vask dere. Skinnende rene i ansigtet og paa hænderne. Ellers blir ikke onkel Sven blid.

Hun truer med fingeren og ler, lukker op døren tilvenstre og holder den aaben for børnene, som gaar ind.

Frk. Arnestad *steller og dækker bord i forgrunden tilhøire.*

Ja, en kan saa si. Det er mye rend. Her gaar'n og skal lukke op for baade Peti og Kleti.

Vesla *ved juletræet.*

Kære frk. Arnestad. Det er den ene gang om aaret.

Frk. Arnestad.

Naa, her kommer nu saa mange, altid. Baade den og den. Deres, jeg mener, hr. Bryde har svært mange venner.

Vesla.

Han maa ligesom ha det. Og hans venner er mine venner ogsaa. Men det er nu mest de samme, som kommer. Og er det ikke godt at [34] kunne gøre det lidt hyggelig for dem, som ellers vilde sidde ensomme julaften?

Frk. Arnestad.

Hvor mange kuverter skal det være, da?

Vesla.

Nei, sæt bare tallerkenerne sammen der ved den ene siden. Og servietter, gafler, knive. Saa kan hver ta sit.

Frk. Arnestad.

Og maden?

Vesla *ler.*

Den har de med sig. Sven og de andre. – Brager sa, at han skulde komme med en hel stegt gaas.

Frk. Arnestad.

Det maa være rart at leve saan feltliv, synes jeg.

Vesla.

Aa ja. Men De skal se, vi faar nok engang vort eget hjem.

Frk. Arnestad.

Ja, det maatte være bedst, om en kunde gifte sig snart.

Vesla.

De ved, vi maa vente taalmodig.

[35] Frk. Arnestad.

Og hadde det ikke været for dét, at hr. Bryde har bod her hos mig i flere aar, saa hadde jeg nu aldrig gjort ham den tjenesten, jeg.

Vesla.

Kære frk. Arnestad. De ved, hvor taknemlige vi er Dem, fordi De tog imod os og lod os faa bo her.

Frk. Arnestad.

Ja, at jeg lod *Dem* faa bo her, ja. For han bode jo her før. Men hr. Bryde, han har nu saant væsen han, at han faar alting til. Han rent betrode sig til mig, ser De. Han sa, De burde ha en kvinde om Dem –. Og sød og snil, det er De jo. Naar det nu snart kunde bli til noget med det giftermaalet, skulde ingen være gladere end jeg. For Dem blir en glad i, saa sød og snil De er. Men dem, som er gode og snille her i verden, dem gaar det ofte galt. Og ikke skønner *jeg*, hvordan De altid kan gaa med det velsignede humøret, saa det lyser af Dem.

Vesla ved juletræet

Se. Blir det ikke vakkert? Nu kan vi snart tænde lysene, saa kan barna komme ind. Det er synd, de skal vente, stakkar. Det er nu for dem. Glad? Hjemme var jeg ogsaa glad mange gange, endda saa trist det var. Og skulde en ikke være [36] det, naar alting gaar meget bedre, og naar en holder af sin mand, og han er god og snil...

Frk. Arnestad.

Ja – han er nu ikke Deres mand endda da – saan rigtig.

Vesla.

Jeg kalder ham det. For han *er* min mand. Det er helligt for Gud, vi har lovet det. Da er det ikke saa vigtigt med menneskenes form.

Frk. Arnestad.

Nei, det har han vel faat snakket ind i Dem. Jeg synes nu mangengang virkelig saa synd, jeg.

Vesla.

Men det blir godt altsammen. Vi maa bare vente lidt taalmodig...

Frk. Arnestad.

Ja, ikke si'er jeg noget ondt om hr. Bryde. Men der hænder saa mangt i verden. En raar ikke for noget. Hans far, det er en haard staur. De skulde ikke flyttet sammen, siger *jeg*. Han skulde ikke faat Dem til det. Ja, jeg synes nu mangengang rigtig saa synd, jeg.

Vesla.

Hys. Det gaar i gangen. Det er hans skridt, tror jeg...

Frk. Arnestad.

Ja. Og saa siger De til hr. Bryde da, at han [37] ikke snakker for høit. For han snakker ofte saa svært høit, at de logerende klager.

Vesla.

Det skal jeg nok. Hys. Nu skal jeg skræmme ham.

Hun tar i hast en julebukmaske fra forhøiningen og sætter den for ansigtet. Fra en knag en sort kappe med hætte og kaster om sig.

Frk. Arnestad.

Alle de skøierstreger De har fore. Ha ha.

Hun gaar ud tilvenstre i baggrunden. Nogen tar i døren tilhøire.

Vesla.

Kom! Kom, Sven. Ingen hemmeligheder...

Erik Rein *ind af døren. Han blir staaende forundret.*

Undskyld. Jeg gaar vist feil... Det var mørkt i entréen –

Vesla *farer tilbage, hun kaster masken og hætten. Undselig og skamfuld.*

Jeg trode... Jeg trode, det var... *Brister i latter.*

Erik Rein, *ser sig om, ler ogsaa, stanser, ser vedholdende og forundret paa hende. Om lidt.*

Gaar jeg feil? Bor ikke hr. Bryde her. Sven Bryde, arkitekten?

[38] **Vesla.**

Jo, det gør han. Skulde De tale med ham kanske?

Erik Rein.

Ja, det var nu... Han har indbudt mig i aften, men jeg vidste ikke...

Smiler.

Mon jeg ikke gaar feil alligevel.

Vesla.

Nei, langt fra. Det er bare én Sven Bryde, som jeg kender da. Værsgo' kom! Naar han har bedt Dem, saa er De jo vor gæst.

Erik Rein.

Mit navn er Erik Rein, og jeg er forfatter. Men... men hvem er De da?

Vesla.

Jeg er – Vesla.

Erik Rein.

Aa, De er Vesla.

Besinder sig.

Jo, jeg synes, jeg har hørt det navnet før. Af hans venner – eller ham selv.

Vesla *nikker.*

Jeg trode, det var ham, som kom. Nu maa han straks være her. Vi skulde tænde lysene. Vil De kanske hjælpe mig?

[39] **Erik Rein** stiller en firkantet pakke under juletræet.

Er det present? Cigarer til Sven? Det blir han glad for. Men vi har ingen foræringer iaar, vi. Det er sandt...

Hun lukker paa døren til siderummet.

Nu skal dere straks faa komme.

*Til **Erik Rein**, mens hun begynder at tænde lysene.*

Vi har barn ogsaa, det hører til. Vil De tænde, saa gaar det fortere.

Hun rækker ham en æske fyrstikker.

***Erik Rein** hjælper at tænde, ser og hører paa **Vesla** uden et ord.*

Vesla.

Sven maa straks være her. Baade han og de andre. Men det er mine halvsøskende. De to smaa derinde, de venter, stakkar. De har ikke noget juletræ hjemme. Nu er vist alle lysene tændt, saa henter jeg *dem*.

Hun gaar til døren og kommer tilbage med et af børnene ved hver haand. I det samme kommer

Alfred Wentzel *ind fra høire i baggrunden. Omkring 40 aar, ældre ungkarl, noget lav og undersætsig, med briller og et altid velvilligt smil. Afjovialt, tildels entusiastisk temperament. Belæsset med pakker.*

[40] Godaften og glad jul! Er ikke Bryde kommet? Godaften, kære frue, skil mig af med *dem*.

Leverer hende pakkerne.

Velkommen i kredsen, Rein! Og smaarollingerne...

Begynder at danse med dem rundt træet. Barna ellevilde og lykkelige.

Jo, nu er vi vant til dere. Husker De ifjor, Vesla?

Vesla *stiller med barna, gir dem gaver, godter o.s. v.*

Ja, det er sandt. De var med.

Wentzel.

Var kanske ikke *jeg* med. Har De glemt det? En glemmer altid mig. Nei, en husker aldrig mig.

Vesla.

Nei, for De er saa selvfølgelig. Og dere skal ha nye klær, barn. Kjole og strømper, trøie. Kom skal vi gaa ind og bytte.

Tar dem med ind i sideværelset.

Erik Rein *til Wentzel, ser efter hende.*

Wentzel... Hvem er hun?

Wentzel.

Hvem? Hun? – Vesla? Det er jo – hvem hun *er*? Har Bryde ikke talt om –?

[41] **Erik Rein.**

Han har aldrig nævnt hende. Men jeg havde vel en anelse om, at der var – saan – en kvinde med i spillet. Hvem er hun, spør jeg...

Wentzel.

Hvem hun *er*? Hm. – Et høiere væsen. Kommet lige ned – *peger* derovenfra – for at gøre os mennesker lyksalige og gode.

Erik Rein, *tvinger sit eget indtryk.*

Gud bevar' os. Lad os ikke bli sentimentale...

Wentzel.

Nei, lad os ikke det.

Erik Rein.

Hun virker besynderlig ægte...

Wentzel *nikker.*

Og freidig gaar hun gennem al høitideligheden og komedien. For hende er livet saa enkelt. Hun tænker ikke ondt. Men de sidder slemt i det.

Erik Rein.

Hvorledes det?

Wentzel.

Den gamle gir sig aldrig nu, da han har faat hende til at bo sammen med sig ogsaa.

[42] Erik Rein.

Hvem gir sig ikke?

Wentzel.

Hans far. Gamle Bryde vel. Traditioner og familie og sligt noget. De lever oppe i de høiere cirkler. Sven er der meget. Han deler sig mellem dem og hende. Han er halstarrig og ægges af modstanden. Fa'ren har jo anerkendt ham. Men aldrig gaar han ind paa, at hans søn hjemfører sin elskerinde som sin hustru. Det er en seig strid. Og vi hans venner gaar og ser paa. Nu i halvandet aar.

Erik Rein.

Og hun – holder saa meget af ham?

Wentzel.

Ja, dét gør hun. Hun er som Vorherre selv. Og han har sat det i hende fra hendes femtende aar. Stakkars Vesla – en liten mishandlet pige. Stedmor og saant. Hun hadde det forfærdeligt. Gaar han fra hende en dag, da –. Men det faar vi haabe ikke sker.

Erik Rein.

Holder han ikke af hende?

Wentzel.

Han elsker hende. For saa vidt som han kan elske da. Men han er meget kompliceret, Sven Bryde. Endda jeg beundrer ham. Det maa De vel ha mærket. Naa. Der er han.

[43] Sven Bryde *hurtig ind fra døren tilhøre. Den 20-aarige gut er blit en velvoksen, elegant ung mand. Det samme nervøst-energiske og milde udtryk med momentan heftighed. For øieblikket i synlig bevægelse som efter en oplevelse. Kommer ind i reisetøi, hue og lang overfrak, kaster af sig og hænger tøiet ud i gangen, mens han taler. Hans fremtræden har noget bydende, kraftigt og gir indtryk af selvfølelse.*

Kære venner! Goddag, goddag! Velkommen, Erik Rein. Har Vesla tat imod Dem? Hvor er hun henne, den velsignede ungen.

Vesla *vender tilbage med børnene i sit nye tøj.*

Jeg hørte stemmen din.

Sven Bryde *hen til hende.*

Min kære, elskede pige. *Hun* er underlig. Jo mere en er fra hende, desto mere man længes.

Vesla *smiler.*

Jeg løber ikke fra dig. Det er dig, som har saa meget at løbe efter.

Sven Bryde.

Ja. Naar en har krav paa sig. Baade her og der. Og de derude –.

Vesla.

Er der haendt noget?

[44] **Sven Bryde.**

Haendt. Det gør ikke andet end haende.

stryger sig over øinene.

Dere kan forresten tro, at jeg kommer fra en julaften.

Vesla.

Vilde din far, at du skulde være dør?

Sven Bryde.

Jeg kunde næsten ikke komme fra. De vilde paa liv og død, jeg skulde bli. Han er ensom, den gamle. Men iaften holder han selskab. Med lys og kandelabrer, med suppe og fisk og steg og is. Og tre vinsorter. Og champagne...

Vesla.

Var hans brordatter der?

Sven Bryde.

Frk. Olga, ja. Hun var som en maanestraale i sin hvide kjole. En kommer i stemning. De forstaar at gøre det festlig. Saadan i gammel stil, hvor de fører hverandre tilbords og konverserer. Og frk. Leangen, hun forstaar at lave mad. Men jeg gik fra baade suppen og fisken. Jeg længtes herhjem.

Vesla.

Da blev vel din far bedrøvet. Hvis han skønte, hvor du gik hen.

Sven Bryde.

Det skønte han vel nok. Jeg gidder ikke disputere med ham. Jeg har tat mit standpunkt. [45] Er han sta, kan jeg ogsaa være det. Jeg trodser ham... For din skyld, Vesla. Det er min største glæde. For du ved ikke, – nei, du ved ikke, hvor glad jeg er i dig. – Men nu har du vel noget mad til os. Jeg er skrækkelig sulten.

Vesla.

Men... Du sa, at du skulde ta det med.

Sven Bryde.

Hvad skulde jeg ta med?

Vesla.

Maden. Du skulde købe, sa du.

Sven Bryde *pirrelig.*

Hvor skulde jeg ta penge fra? Det er rent slut. Ingen støtte mere. Han sa det iaften, da jeg ikke vilde bli. Og lidet at fortjene. – Har *du* ingenting?

Vesla.

Sven! Jeg gjorde mig saan umage. Men du ved, juletræet, barna...

Sven Bryde.

Ja, der har vi nu dine filantropiske ideer.

Vesla.

Alt tøiet havde jeg sydd forud. Men det andet gik med.

Sven Bryde.

Det er en skøn historie. Skal vi sidde tørt her. Hvad siger du, Wentzel?

[46] Wentzel.

Jeg siger, at der er noget rart i de pakkerne der.

Sven Bryde.

Du er en brillant fyr.

Pakker op.

Kaviar, konserver, portvin, madeira. Hurra, vi er berget.

Han sætter sagerne paa bordet.

Vesla.

Brød og smør har vi da. Og frk. Arnestad loved at skaffe øl.

Sven Bryde.

Juleøllet. Naa, saa er det godt. Vi skal ringe hende op.

*Han ringer ved den borterste dør tilvenstre. Han og de andre steller med bordet, aabner konserverne, trækker flasker op o.s.v. **Vesla** med børnene gaar fra og til. **Frk. Arnestad** kommer med øl og glas.*

Sven Bryde.

Kommer De selv, frk. Arnestad?

Frk. Arnestad.

Maatte ønske glædelig jul. Naar hr. Bryde kommer hjem, saa. Det er nu min gamle logerende, det. Paa fjerde aaret. For her har De nu bod hvergang De ikke var ude og reise.

Sven Bryde.

Nu skal De sandelig ha et glas vin.

Han skænker i glassene.

[47] Frk. Arnestad.

Tak som byr. Og skaal for vært og værtinde.

De drikker.

Ja, hr. Bryde har kvindelykke, han. Det er sikkert det. Frk. Olga Bryde liker ham ogsaa svært godt. Det saa jeg, dengang hun var her.

til Vesla.

Men det var nu før De kom.

Vesla *ler.*

Ja, jeg liker ogsaa Sven.

Sven Bryde *støder sit glas mod Frk. Arnestads.*

Skaal! – Frk. Olga...? Nei, indbild Dem bare ikke, at *hun* tænker paa mig.

Bjørn Brager, *med en vældig pakke ind af døren.*

Wentzel *til Vesla.*

Der kommer en, som liker *Dem*.

Sven Bryde *hastig.*

Doktoren! Gamle ven... og min hustrus gamle ven. Skulde min hustru ikke ha lov at ha venner? Bjørn Brager, velkommen og glædelig jul! Husker du St. Hans-festen i birkelunden. Da jeg kom hjem fra udlandet netop som du dansed med hende?

[48] **Bjørn Brager** *stærk og smuk og rolig.*

Hvorfor ikke huske? En har vel hukommelse.

Han sætter pakken midt paa bordet.

Sven Bryde *skænker til Brager.*

Skaal! Maatte du ikke ha lov at danse med hende?

Han pakker op.

Jeg ber jer lægge mærke til, at det er en virkelig gaas. Delikat stegt. Og gaas er herremandskost her i Norge. De har ikke noget saa fint hos min far engang. Skal De gaa nu, frk. Arnestad?

Frk. Arnestad.

Ja. Jeg maa ind og stille med de andre.

Sven Bryde.

Men imorgen, første juledag, kommer De og drikker et glas med os.

Frk. Arnestad.

Ja, det var sandt.

Ud.

Wentzel.

Nu skal doktoren tranchere. Han er ikke stud. med. for ingenting.

*Allesammen ved bordet. **Vesla** gaar fra og til mellem dem og børnene, som har sit eget lille bord. Hun sørger for, at hver faar sit. **Erik Rein** iagttar hende skjult.*

[49] **Sven Bryde** spiser med stor appetit. Om lidt til **Vesla**.

Skal du ikke sætte dig ned hos os?

*Han drager hende ned ved siden af sig. **Bjørn Brager** paa den anden side.*

Wentzel.

Vor dame leve. Hendes skaal

*De klinker og drikker. **Wentzel** vedblir begeistret.*

Ja, vor dame. Hun, som aldrig vil noget for sig selv. Hun, som lar sit aasyn lyse over os og bare gir og gir ifølge sin natur... Kærligheden, livets opholdende kraft...

Sven Bryde bevæget.

Vesla! Velsignede ungen. Lille konen min.

Drikker med hende.

Det er sandt, Rein. Har De læst anmeldelsen?

Erik Rein.

Den som kom til jul. Om Deres plancher og udkast? Jo, den har jeg læst.

Sven Bryde.

Hvad synes De?

Erik Rein.

Ypperlig, selvfølgelig. Hvem har skrevet den?

Sven Bryde.

Det ved jeg sandelig ikke. Men i rette tid kom den. Endelig.

[50] **Wentzel.**

Ja. Begavelsen skal frem!

Sven Bryde *velvillig og i humør.*

Hvem der skrev den eller ikke – det var en forstaaelsens naadegave. Han fandt de rette ord for mine ideer. Han staar paa høide med dem, denne ukendte. Hvor kan en ikke gyse for anmeldelser? Det bedste, høieste, en har tænkt, blir slaat til jorden med platte ord. Selv *ros* kan bli smædeord. Man vil bare for Guds skyld undvære den. Heller ties ihjel. Ikke at tale om det at bli affeiet af en uforstaaende og i egen indbildning overlegen. Naar et menneske ikke duer til andet, kan han altid bli kunstkritiker. Fan har skabt dem.

Ler.

Men denne var en af Guds naade. Han lod mig bli i min himmel.

Wentzel *sidder og smiler lykkelig.*

Bjørn Brager *smiler ogsaa, godmodig ironisk, han ser forundret paa **Sven Bryde**. Gemytlig.*

Spil nu ikke komedie, du. Eller hvad? Du vil vel ikke indbilde os, at du ikke ved, hvem der har skrevet den artiklen?

Sven Bryde.

Ved jeg? Nei, saasandt jeg lever og er til.

Mod **Brager**.

Hvad mener du?

[51] **Bjørn Brager**.

At han ikke er langt borte i alle fald.

Med sideblik til **Wentzel**.

Se hvor lykkelig han ser ud ved dine lovord. Men det kan da ellers være ligegyldigt. Hvem der skrev den, mener jeg. Jeg trode, du vidste det.

Sven Bryde *nedstemt, pirrelig, efterhaanden ophidset.*

Skal nu *denne* aften ogsaa ødelægges for mig. *Du*, Brager. Det kunde du tro. Det kunde du antyde. Og han sidder ved siden af min kone.

Idet han staar op og skyder stolen tilside.

Vesla, reis dig. Straks. Han er ikke værdig til at være i din nærhed.

Wentzel, Erik Rein *samtidig.*

Bryde! – Sven, hvad gaar af dig? – Han er syg.

Sven Bryde *tar sig til hodet.*

Ja, jeg er syg kanske. Folk vil mig tillivs. Allesammen. Det strømmer ind paa mig... Ikke paa en aften som denne kan jeg være i fred. Selv mine venner... Er det sandt, Wentzel? Er det du, som har skrevet artiklen?

Wentzel.

Ja. Det kan jeg jo ikke negte. Naar du spør.

[52] **Sven Bryde**.

En vennetjeneste altsaa. Og alle ved det. Undtagen jeg... Narrestreger.

Bjørn Brager *godmodig.*

Men kære, er det noget at ta sig nær af. Alle kender jo din dygtighed. Din selvstændighed i arbeidet.

Sven Bryde.

Aa. – Da burde det komme frem paa en anden maade.

Bjørn Brager.

Du er for saar, siger jeg.

Wentzel.

Eller der ligger noget under.

Til de andre.

Han har saa mange bekymringer.

Sven Bryde.

I skulde vide, hvad jeg har. Selv *hun* ved det ikke.

Han tyder mod Vesla, som er gaat hen til barna. Hun hjælper dem at samle sine sager.

Nu er da denne aften ødelagt.

Vesla.

Sven, du siger ikke det.

Hurtig.

Her er cigarer, deilige cigarer til dig fra hr. Rein.

Hun gir ham kassen.

[53] Sven Bryde *lidt mildere.*

Cigarer? Foræring... Dem har der ikke været mange af iaften, jeg mener: *Jeg* har ikke kunnet... Tak! Tak, Rein.

Han tænder en. Til Vesla.

Byd de andre.

Vesla byr omkring, herrerne tænder sine cigarer. De har reist sig en efter en. Hun følger barna ud i stilhed.

Sven Bryde, *vemodig, til de andre.*

Ja, det er smaat. Ser jeg omkring her, næsten bare leiede sager, – hotel garni. Vore faa eiendele, dem tar de vel snart fra os. Det var galt af mig, at jeg førte *hende* op i altsammen.

Bjørn Brager.

Ja. Efterpaa, naar festen er over, da *tænker* man. Vi raaded dig fra det, vi. Men du var ikke til at styre.

Sven Bryde *heftig, gaar omkring og slukker ét for ét af julelysene, mens han røger stærkt af cigaren.*

Vilde jeg ikke hjælpe *hende* ud af det? Værre end *hun* hadde det kunde det vel ikke bli. Dette frygtelige hjem, denne Toni, som lived manden op til han begyndte at drikke.

Gør en bevægelse.

[54] Helt herunter. En af tøssearten, ren demimonde, bedrager sin mand og morer sig. Vesla holdt det nogenlunde oppe den tid hun var der. Men den kælderagtige mørke butik, hvor hun stod dagen lang, det bagværelse, hu! – Og du, Brager, du har ikke noget at si. Du vilde nok gerne selv. –

Wentzel.

Aa, hold nu op...

Bjørn Brager *ler.*

Vi har alle samme ret. Du var langt borte, i udlandet. Du skrev ikke. Og ingen vidste, naar du kom igen.

Sven Bryde.

Og du tror, *hun* var en saan en, som vilde gaat med?

Bjørn Brager.

Det siger jeg ikke. Du kom.

Sven Bryde.

Ja. Det var kanske paatide. Dengang.

Wentzel.

Aa –! Denne gale jalousien. Hvor I er irritable. Bare en gnist, saa fænger det.

Bjørn Brager.

Hun gik jo med *dig*. Jeg siger, pigebørn er pigebørn. Og at du har forstyrret dine fremtidsmuligheder fordi du ikke kunde vente, det er vi [55] vel alle enige om. Dette er hverken halvt eller helt. Det er roderi.

Sven Bryde *meget bleg.*

Du tænker kanske at – fiske i de rørte vande.

Bjørn Brager *trohjertig og rolig.*

Jeg *tænker* ingenting. Du ærted mig, og jeg svarte, det er det hele. Din kone er godheden selv. Og alle véd og sér, at hun er glad i dig. Er det saa godt?

Sven Bryde.

Naa, saa er det godt. Men nu er stemningen forspildt alligevel. Den fordømte artiklen.

Til Wentzel.

Ja. Tak for din tjeneste. Jeg ved, du mente det godt. Men nu gaar vi allesammen ud paa en kafé. – Henne hos Barth er der aabent iaften.

Wentzel.

Skal vi la din hustru sidde alene?

Sven Bryde.

Det finder hun sig godt i. Det gør hun saa mangen gang. Aftenen er forbi, lysene nedbrændte. Vesla er barn. Hun skal gaa og lægge sig. Hun blir ikke trist for dét. Hun er aldrig trist hun. Jeg skønner det ikke.

Wentzel.

Nei, *du* som er sort eller gylden, guld eller aske... Du, som svinger i stemninger fra minut ^[56] til minut, du forstaar ikke *hendes* natur. Det er saa rimeligt det.

Sven Bryde *hører ikke.*

Der har vi hende. Ikke sandt, Gulle?

Vesla *er kommet ind.*

Hvilket?

Erik Rein *som hele tiden har været taus iagttager*

At De aldrig er trist. Er det sandt?

Vesla *smiler.*

Jeg ved ikke. Har vist ikke tænkt videre over det en stund.

Erik Rein.

Ikke over, om De er glad heller?

Vesla.

Jeg *er* glad.

Erik Rein.

Ja, *da* er De glad.

Wentzel.

Fuglen kvidrer. Den kan ikke andet. Hun er et drypp. Vesla handler, hun. Gaar og steller og lyser op rundt omkring sig og drømmer sin vakre drøm. Maatte hun aldrig vaagne af *den*.

[57] *Halv for sig.*

Du Vesla, du Vesla Guldbland.

Sven Bryde *halv ærgerlig, mens han og de andre henter sit overtøi i gangen og ifører sig.*

Aa. I er bare saa gale i hende allesammen.

Vesla *ser paa.*

Hvor skal dere hen?

Erik Rein *hen til hende.*

Hr. Bryde vil lidt ud. Han var ikke ganske i humør. De ved...

Vesla *nikker.*

Ja. Det vil live ham op, kanske.

Erik Rein.

Men er det rigtigt, at vi gaar fra Dem?

Vesla.

Det gør ikke noget. Jeg har saa meget at rydde.

Viser omkring.

Men det er blit saa mørkt her.

Erik Rein.

Ja, hr. Bryde slukkede lysene. Her er ¹²ét... Det holder paa at ta fyr i granen.

Han slukker.

[58] **Vesla.**

De er ikke brændt helt ud. Mange af dem. Da kan vi gemme lidt til en anden gang.

Wentzel *derhen.*

Ja. Lille husmor. Det kan vi.

Han gir hende haanden.

Og tak for iaften!

Erik Rein *med sin haand.*

Jeg kommer snart igen. Faar jeg lov?

Vesla.

Ja, saa gerne. Velkommen!

Bjørn Brager *med sin haand.*

Godnat, du. Sov nu godt!

Vesla.

Ja. Naar jeg kommer saa langt. Og tak for gaasen, Bjørn.

Bjørn Brager.

Selv tak.

Han trykker hende i haanden.

Sven Bryde *i overtøi, staar og venter og ser paa dem i baggrunden.*

Blir I færdige snart, kanske?

Vesla *mod ham.*

Sven, Du skal vel si adjø

[59] Sven Bryde.

Du er saa optat, synes jeg.

Vesla.

Har du hørt magen.

Hun smiler et øieblik, med armene om hans hals, uden et ord.

Sven Bryde.

Bli nu ikke siddende for længe oppe.

Bjørn Brager.

Aa. Hun er vist ikke af dem, som sidder og venter.

Vesla.

Nei. Jeg skal bare rydde. Og sy lidt til imorgen, det er første juledag.

Til Sven, ler.

Den nye vesten, som sad saa galt.

Sven Bryde.

Jeg blir ikke længe.

Vesla.

Du maa bare bli saa længe du vil.

Erik Rein *leende.*

Gode vilkaar. De blir ikke slem at komme hjem til.

Allesammen.

Godnat! Godnat!

[60] **Vesla.**

Godnat!

Herrerne gaar. Hun gaar lidt omkring, nynner. Rydder op paa spisebordet. Ringer.

Frk. Arnestad *ind.*

Faar komme selv. Pigen er gaat hjem hun. Er det de dér. Øflaskerne?

Vesla.

Og glassene, ja. Jeg tænkte, De vilde ha dem tilbage.

Frk. Arnestad *ser sig omkring.*

Er herrerne gaat sin vei? Tænk, saa tidlig de gik.

Vesla.

Hvad er klokken?

Frk. Arnestad.

Den er ikke mere end lidt over 10. Skal De nu sidde alene igen?

Vesla.

Ja. De gik hen paa en kafé.

Frk. Arnestad.

Jamen er De taalmodig. Tænk, slippe dem ud saan. De mandfolkene. Kan en vide, hvor de gaar.

Vesla.

Jeg synes det er deiligt at være alene en stund.

Hun staar og tænder en skjærmlampe.

[61] Frk. Arnestad.

De er rar De. Som stek om mandagen. Jeg synes det er fælt trist at være alene, jeg.

Vesla.

Nei, en har da altid noget at tænke paa. Og en ting til.

Frk. Arnestad *stiller med brættet.*

Hvad for en ting?

Vesla.

Jo. Sven siger sommetider, at naar han er borte, saa længes han dobbelt. Og det synes jeg er saa fornøieligt. For det gør jeg ogsaa.

Frk. Arnestad.

Sku'n ha hørt sligt. Er det nogen stas i at længes, da?

Hun gaar med brættet. Vesla smiler og sætter sig til at sy ved lampen.

III. billede

Et Værelse i en restaurant i første etage. Stort vindu i baggrunden med udsigt til gaden. Døre til de andre lokaler paa begge sider. Et større bord, flere smaa med duge. Blomster hist og her etc. En kelner gaar fra og til. Det er tidlig paa vaaren, omkr. midten af marts. Aftenskumring lige før lysene tændes. Fra gaden skinner de elektriske lygter ind af det store vindu.

Alfred Wentzel og Erik Rein kommer ind.

Wentzel.

Vi tar dette rummet her. Det passer.

Til kelneren.

Her kommer snart nogen flere.

Til Rein.

Det skal hjælpe lidt paa humøret.

Erik Rein *gaar op og ned.*

De er et godt menneske, Wentzel. De gør, hvad De kan. Det vil jeg ogsaa. Lad os være to om det.

[63] Wentzel.

Kære, tal ikke om det. Ung forfatter, hvad?

Erik Rein.

Jeg har været heldig i det sidste.

Wentzel.

Ja. De begynder at lykkes, tror jeg. De har en fremtid for Dem, De. Pas paa. Men iaften er det mig. Næste gang Dem, kanske.

Erik Rein.

Naar det bare kunde hjælpe.

Wentzel.

At spille forsyn for to mennesker, som hører sammen?

Erik Rein.

Tror De saa vist, at de gør dét? Efter hvad jeg har set vilde jeg si det modsatte.

Wentzel *gaar, staar, ivrig.*

Det har ikke saa meget at si. Livet har sat dem sammen, og det har en mening med det – som altid. De faar brydes. Men baandet maa ikke brydes. Jeg siger det for hendes skyld.

Erik Rein.

For hende var der vel andre udveie. Om saa skete.

Wentzel.

Det gaar ikke, Rein. Vær forsigtig.

[64] Erik Rein.

Jeg? Jeg spiller ikke slangen.

Wentzel.

Nei. Det vilde ikke gaa Dem bedre end f.ex. Brager før i tiden. Hun sér bare én.
Men kærligheden til den ene kaster straalere til alle kanter og mod alle.

Erik Rein *i tanker.*

Besyderligt. Som hun kan se ud sommetider. Besyderligt pigebarn...

Wentzel.

Ja. Jeg gamle ungarl, som blev sveget af min egen pige. – Naa, bryd Dem ikke om dét. Det er mange aar siden og et gammelt gengrod saar. Skønt hun var den eneste. Men jeg gamle ungarl, siger jeg. Jeg er nu og da lige ved at bli vaad i øinene af det.

Erik Rein.

Hun er for god til ham. Det er sagen.

Wentzel.

Og hun er ung og barn. En ældre vilde klaret det.

Erik Rein.

De mener –?

Wentzel.

Jeg mener, hun er uerfaren i *lovene* for livet. Eller rettere: Lovene her paa vor forbandede [65] klode. For jeg tror, der gælder en anden lov i himlen. Dér kan en vist trygt vise kærlighed. *Her*, – blandt uvidende og ufuldkomne, ubarmhjertige, egoistiske væsener, som bare vil æde en, gælder det: Modstand og ligegyldighed. Men det lærer en først gennem alle aarene. Naar det er for sent.

Erik Rein.

De er nu filosof.

Wentzel *smiler.*

Ja. *Nu* skulde jeg klaret min pige.

Erik Rein.

De kan le.

Wentzel.

Jeg er kommet over det. Og kan le. Men min dyre erfaring har git mig et hjerte.

Erik Rein.

De gaar og ser paa de andre.

Wentzel.

Kommer de bare over det, saa. Det er en fase. Det kan gaa over.

Erik Rein.

Jeg har aldrig set et mindre behersket menneske. Han er gal.

Wentzel.

Ja... Hvis han da ikke er forelsket.

[66] Erik Rein.

I sin nye kusine? i frk. Olga. Med sin maanestraale og sine klædebon. Og al herligheden og stilfuldheden og fornemheden. Har vel tænkt mig det.

Wentzel.

Nu, det *er* et stilfuldt hus. Og de gør væsen af ham. Han er sin fars søn. Der er saa mange ting. Sven Bryde med sin stærke ærgerrighed...

Erik Rein.

Lad os si: Med sin utrolige, naive egoisme og ufattelige selvfølelse.

Wentzel.

Nei, det er for strengt. Husk han er ung, 25–26 aar, den alder, da livet aabner saa mange muligheder og veie. Og det farlige er, han er aandsmenneske, et menneske i forvandling og tilbøielig til at skifte ham.

Erik Rein.

Den blege uslingen. Han kan være rentud ubehagelig mod hende, – som nu i eftermiddag. Jeg ønskede mig langt væk. Det var pinligt.

Wentzel.

Hun skønner det ikke. Tar ham freidig og glad, med denne uslukkkelige godhed.

Erik Rein.

Som gør ham sikker. Og som han ikke skønner. Ja. Uh, en kunde ærgre sig.

[67] Wentzel.

Det er det godes overlegenhed, ser De. Den lykkelige gudebaarne bevidsthed. Den, som ikke ser faren. Lever i solen og i Gud og den blaa himmel... Endog i en

skummel butik og et uhumsk hjem. Aner ikke det graa, uhyrlige mørke med alle de livets uhyggelige fremtoninger, som én for én dukker op og griber efter en.

Erik Rein *i tanker.*

Nei, vistnok.

Wentzel. *gentar*

Sér ikke faren. For der er en fare endog i dét, at faren er over.

Erik Rein.

Hvorledes det?

Wentzel.

Gamle Bryde sætter sig ikke mere imod forholdet. Sven fortalte mig det forleden. De kan gifte sig saa meget de vil.

Erik Rein.

Og alligevel – nøler han.

Wentzel.

Den gamle ved nok, hvad han gør. Han kender ogsaa disse – livets love, som jeg talte om før. Vær vis paa han gør.

Erik Rein.

De mener: Naar han lar sønnen faa sin vilje...

[68] **Wentzel.**

Haaber han, at alt vil gaa sin skæve gang. Regner sikkert med Svens uafhængighedsfølelse og hang til at trodse hindringerne. Den gamle lurifaks under ham ikke længer de stjaalne glæder...

Erik Rein.

Men jeg faar ikke i mit hode, at hun holder saa meget af den – den –. Naar en kunde faa hende til at kokettere lidt i al uskyldighed. Gøre ham skinsyg...

Wentzel.

Hun. Det sandeste, naturligste væsen paa jord! Desuden: det gir blot ham vaaben ihænde, mod hende. Prøv det ikke. Brager er fortiden, De nutiden. De saa, hvordan det gik i eftermiddag. Nei, gøre det hyggeligt, festligt for dem i en vanskelig tid, det er det eneste.

Erik Rein.

Bli ikke vred. Jeg tror nu ikke saa meget paa Deres velmente forsøg.

Wentzel *godmodig.*

Nei, nei. Men jeg holder af dem begge to.

Erik Rein.

Og er desuden en selskabelig natur.

Wentzel.

Ja... Noget maa en interessere sig for. Saadan om dagen. *Smiler.* [69] Naar en blir ældre og ikke har kone og børn. Medgir gerne det. Hør, blir De siddende lidt. De andre maa straks være her. Jeg skulde løbe det ærend.

Erik Rein.

Vel. Jeg venter gerne.

Wentzel *gaar mod høire side og møder Vesla i døren. Hun er i overtøi, rolig og freidig som vanlig. Lidt forpustet. Han stanser, gaar ind med hende et øieblik.*

Men barn. Kommer du alene. Hvor er Sven?

Vesla.

Han blev opholdt. Der kom en herre til ham, som vilde tale om forretninger. Han bad mig gaa forud. Han skulde komme straks, sa han.

Wentzel.

Maatte du søge efter os her? Det var vel vanskeligt?

Vesla.

Nei, en af kelnerne sa mig straks besked.

Ser sig om.

Er det her, vi skal være. Her er hyggeligt.

Wentzel.

Det er nu alligevel en kafé. Han burde ikke la dig gaa alene. Nu om aftenen.

Vesla.

Tror du, jeg er bange for dét? Det er aldrig [70] nogen, som gør mig noget. Naar jeg bare gaar ret frem og ganske fort. Jeg har gaat alene gennem gaderne ved 12 tiden. Flere gange. Og aldrig har nogen talt til mig.

Wentzel.

Hvad tid var nu det? Har du gjort det fornylig?

Vesla.

Nei, det var – før i tiden. Mor sendte mig ofte ærender.

Wentzel *ryster paa hodet.*

Den lange veien. Til og fra birkelunden.

Erik Rein *spøgende.*

At jeg ikke mødte Dem dengang. Skulde fulgt Dem vel hjem jeg. Mig er De ikke ræd for?

Vesla.

Hvorfor skulde jeg være ræd?

Wentzel.

Nei, ræd er hun ikke. Ikke for dét, som andre folk er ræd for. Du Vesla. Du Vesla. Gud bevare dig, kære barnet mit. – Nu løber jeg det ærendet. Saa sidder du her hos Rein, til Sven og jeg kommer tilbage. Han kommer vel?

Vesla.

Ja. Han sa det. Sikkert.

[71] Wentzel.

Hvordan var humøret?

Vesla.

Jo. Det er bedre nu. Han var ganske glad. Jeg tror det var en bestilling.

Wentzel nikker og gaar.

Vesla tar overtøiet af. Hastig og en smule ivrig til **Rein**, mens hun gaar hen imod ham.

De skal ikke være vond paa Sven for det i ettermiddag.

Erik Rein.

Nei, for min skyld. Det gør ikke noget

Ufrivillig.

Men at han var ubehagelig mod Dem. Det kunde jeg ikke taale.

Vesla tænker over.

Det var han nok. Lidt. Men han mener ikke noget med det. Det er over igen straks. Sven er saa heftig.

Erik Rein.

Naa ja.

Uimodstaaeligt.

Mildest talt.

Vesla.

Han er uberegnelig, det er sandt. Hvorfor negte dét, som vi alle ser. Men han har saa meget om dagen. Folk opirrer og plager ham...

[72] **Erik Rein.**

Hvilke folk?

Vesla.

Forretningsfolk og andre. Han siger det.

Erik Rein.

Er dét en grund til, at han lar det gaa ud over Dem?

Vesla.

Aa, lad ham nu være i fred. Hvem er nærmere end jeg til at bære hans bekymringer. Er det ikke saa at – at man tar en hustru, for at hun skal hjælpe en at bære dét, som er for tungt at bære alene? Og hvor meget har han ikke taalt for min skyld.

Erik Rein.

Hør frk. Elisabeth. Eller – Vesla. Kære Vesla: En har nylig fortalt mig, at de bekymringer han har havt med hensyn til sit forhold til Dem, eksisterer ikke mere.

Vesla.

Nei, det er sandt. For 14 dage siden kom Sven hjem en aften. Han havde været derude. Og da fortalte han, at hans far vilde la ham ha sin fri vilje. Da var vi saa glade begge to. Selv om han ikke vil støtte ham med penge. For Sven er flink. Han vil nok klare det alene. Og jeg skal hjælpe ham. Arbeide og spare, kan De tro...

[73] Erik Rein.

For en sød liden frue. Jeg kan ikke la være...

Han vil lægge sin arm om hendes liv.

Vesla.

Nei...

Hun forhindrer ham energisk.

Hvorfor gør De det?

Paa graaten. Alvorlig.

Hvorfor skal nogen tro, at jeg er en – en let vare. De ved ikke, hvor bedrøvet jeg blir.

Erik Rein.

Nei. Saa skal jeg ikke gøre det. Men er det virkelig saa – jeg kan ikke faa det i mit hode – at De holder saa overordentlig meget af den – den –

Vesla.

... Han er den eneste. Og endda saa gjorde jeg ham uret en tid. Ja. Det er jeg bedrøvet for nu.

Erik Rein.

De? Ham?

Vesla.

Ja. For to–tre aar siden. Han var i udlandet. Vi havde lovet os til hinanden, da vi var to fattige barn. Men jeg vidste ikke, om han tænkte paa mig. Han skrev ikke paa en stund. Er det ikke underligt. Dengang tog jeg det noksaa rolig, at han kanske ikke tænkte paa mig. Jeg var vel saa ung...

[74] **Erik Rein** ler.

Jeg maatte le, undskyld. De er tyve aar nu...

Vesla.

Snart 21. Var yngre, og jeg kendte ham ikke dengang. Ikke som jeg kender ham *nu!* De kender ham ikke. Ingen. Alle tar feil af ham. Ved ikke hvordan han kan være. Mild som et barn og god og lys som dagen...

Erik Rein.

Ja. Det er nu én side af ham. Men vi har mindst 7 mennesker i os. Der er skrækkelige afgrunde i os. Næsten i os allesammen. Ved De ikke det?

Vesla.

Aa. Det skønner jeg godt. For ved De, hvordan jeg var dengang. Saa vild og... og jeg holdt rent paa at glemme Sven. Og det var saa trist hjemme. Da var jeg meget sammen med Bjørn...

Erik Rein.

Brager.

Vesla.

Ja. De ved. Det er en af Svens første venner, ligesom Wentzel. Og han var hjemme, han. Det var ikke noget galt – vi gjorde. Men vi var lige ved at bli glade i hverandre. Og det er saa – saart at tænke paa, at jeg gjorde ham bedrøvet dengang. Kan ligesom aldrig faa gjort det ^[75] nok godt igjen. Nei. Synes De, det var hjerteløst?

Erik Rein *smiler.*

Ikke stort mere end at dronning Dagmar satte striger i sine ærmer den søndag morgen.

Vesla *tænker over.*

Det skal De ikke si. Jeg tror, det var det. Men, dengang vidste jeg ikke, nei, jeg vidste ikke –. Da han kom igen! Det blev nyt liv. Ja. Jeg husker ikke mere noget *før* den dag, da jeg kendte ham. Alt det, han lærte mig. Verden blev saa stor og ny...

Hans verden. Og jeg vil saa gerne være bra. Jeg vil gøre ham det bedste... Tænk, hvad der ligger foran os. Kanske et langt liv. Det gode og onde, vi skal dele, men altid ved hinandens side. Det er saa – saa stort, at jeg sommetider ikke kan tro paa det og blir angst! Men det er skyggerne... Bare minder fra alt det ulykkelige, han tog mig bort fra. Mig, den lille fattige pigen.

Erik Rein *bevæget mod sin vilje.*

Ja, inderlig, af hele mit hjerte ønsker jeg lykken for Dem – og ogsaa for ham. Kære Vesla! Er nu ikke *det* underligt. Jeg synes, at jeg har kendt *Dem* bestandig. Husker snart ikke noget før jeg kendte Dem.

[76] **Vesla** *rækker ham begge hænder.*

De er god. Jeg kan tale saa trygt med Dem.

Erik Rein.

Det kan De. Men se at faa det i orden da.

Vesla.

Hvilket?

Erik Rein.

Jeg mener: Faa kontrakten tinglæst. Om vi skal kalde det saa. Gaa til byfogden med ham. Eller i kirken. Ikke for det: Det er ikke som i gamle dage. Ægteskabet er ingen havn. Snarere en udfart i en liden skrøbelig baad, som saare let kan strande. Men for øieblikket vil denne form være den mest betryggende for *Dem*.

Vesla.

Ja. Hvis en betryggelse trænges...

Smiler.

Jeg behøver ingen. Maa vente, til han taler om det selv. Og nu har han saa meget at tænke paa, i denne tid. Jeg ved ikke, hvad det er altid. Han er saa stille iblandt. Gør mig næsten ræd.

Erik Rein.

De, som ikke er ræd for noget. Sig mig: Er han ofte hos...

Vesla.

Hos sin far, mener De? Ja. En tur næsten hver dag. Men nu flytter de ud til Brydes landsgaard. Den ligger flere mil herfra, nordover.

[77] **Erik Rein.**

Hans niece ogsaa?

Vesla.

Frk. Bryde? ja, jeg tror det. Og frk. Leangen, husbestyrerinden. Han er kanske bedrøvet for, at de skal reise. Sommetider synes jeg, at han er næsten mere nedtrykt nu, da hans far har git ham lov, end før. Men der er saa mange ting. Jeg ved ikke...

Erik Rein *gaar op og ned, tvinger sig.*

Det blir nok godt...

Peger mod vinduet.

Der kommer han.

Vesla

Kommer han.

Ved vinduet.

Hvor bleg han er?

Erik Rein.

Det er det elektriske lys.

Lidt Taushed.

Sven Bryde *ind, noget aandsfraværende og stille.*

Naa. Her skal jeg finde dere.

Med et blik paa Vesla.

Etsteds maatte du vel være.

Han hænger frakken op. Kelneren kommer og tænder gasblussene i lokalet, gaar igen.

Hvor er Wentzel?

[78] **Erik Rein.**

Han kommer om et øieblik.

Sven Bryde *til Vesla.*

Hvorfor gik du?

Vesla.

Du bad mig gaa forud.

Sven Bryde.

Det kan jeg ikke huske, at jeg gjorde. Jeg kunde ikke finde nogeting – da jeg skulde gaa. Mangled baade det ene og det andet.

Erik Rein *ler.*

Et bevis paa, hvad en kone er for en uundværlig ting.

Sven Bryde *overhører.*

Og desuden. Gaa saadan ud og ind, alene paa en kafé. Det blir en slem vane. Gaa og søge og spørge efter herrerne. Folk lægger mærke til det. Jeg saa det, sidst. Nu har du gjort det flere gange.

Vesla.

Jeg? Du tør vel la mig gaa. Wentzel hadde bedt os begge... Sven.

Ler.

Er du gal?

[79] **Sven Bryde.**

Jeg vil helst, du skal være hjemme, ved du. Ta imod os der. Naa.

Stryger sig over øinene, ler halvt.

Du tar vel ingen skade af det, *du* – som ikke har skade af noget. For den rene er alting rent. Jeg mener bare – altsaa – for folks skyld.

Erik Rein *wilkaarlig.*

Da var det meget, en skulde og burde gøre for folks skyld.

Sven Bryde *hastig.*

Det er jo det, jeg siger.

Med overgang.

Men skal det være gilde, saa la det være gilde.

Og nu er jeg i godt humør, se her.

Viser en tegnebog med sedler.

Ren fortjeneste. Netto.

Vesla *glad.*

Bestillingen? Ja, husker De, Rein, jeg sa det.

Sven Bryde.

Javel. Men jeg skal bruge saa meget. Kommer kanske til at reise ogsaa.

Vesla *overrasket.*

Reise?

Hun forstaar, roligere.

Skal du følge dem derop. Kanske.

[80] Sven Bryde.

Jeg ved ikke, naar det blir. Men du kan skønne... Jeg maa gøre et besøg der.

Vesla.

Ja. Du maa kanske det.

Sven Bryde.

Kanske? Det er vel ikke mere end rimeligt, det. Ikke mere end almindelig høflighed. Det mindste, jeg kan gøre. Som de mennesker har været mod mig. – Men hvor blir Wentzel af? Det er ogsaa en vært. Kelner! Seidler her.

Til Vesla.

Hvad vil du ha? Ikke øl –?

Vesla.

Tak. Jeg skal ikke ha noget nu.

Sven Bryde.

Vist skal du. Fort.

Vesla.

Nei, det er sandt. Jeg vil heller vente.

*Kelneren kommer med seidler. **En liden gut** med forskjellige salgbare sager gaar gennem lokalet. Lige derefter **en smaapige** med blomster.*

Gutten byr nogen træskærervarer.

Det er min far, som har gjort dem. Her er rammer, skeer, papirkniv. Han er arbejdsløs.

***Sven Bryde** vinker ham af, taus og adspredt.*

[81] Vesla.

Det var hjemmearbejdede sager, Sven. Kunde du ikke kjøbt noget?

Sven Bryde.

Vist kunde jeg dét. Jeg la ikke mærke til ham engang.

Pigen byr sine blomster.

Erik Rein.

Her er én til.

*Han tar en rose fra hendes kurv og rækker **Vesla** den.*

Vesla.

Tak!

Erik Rein.

Fæst den!

Vesla.

Ja!

Hun fæster rosen ved sin dragt. Pigen faar sin mynt og gaar.

Sven Bryde *mut, ser til.*

Forresten er det en uskik. De skulde ikke ha lov at løbe omkring her.

Wentzel *kommer, forpustet.*

Naa. Her sidder dere med øl.

Sven Bryde.

Ja, her sidder vi med øl. Og Rein gør kur til min kone. Jeg er snart ked af det.

[82] Wentzel.

Naar du furter saa aabenlyst, gaar det vel ikke saa dybt. Du er ikke af de farlige ægtemænd, som tier og – skyder.

Sven Bryde.

Nei, i dobbelt forstand ikke. Først er jeg ikke ægtemand, ikke endnu, og siden –. Det overlader jeg til andre.

Erik Rein ser urolig paa Vesla. Han sætter sig ned ved siden af hende. Sven Bryde skyver sin seidel bort. Igen med overgang.

Lad os da faa vin. Af den gode vin, ikke sandt, Wentzel. Champagne gir jeg. En heldig afgjort forretning skal feires.

Wentzel.

Vinen kommer. Jeg ved, hvad dere vil ha.

Kelneren kommer med den. Wentzel skænker i glassene.

Sven Bryde.

Og en liden kage til den dér.

Tar Veslas haand.

Jeg synes, hun ser blegnæbbet ud. Og kold i haanden.

Halvsagte, mildt til hende.

Kære, velsignede, jeg ved ikke, hvad jeg siger iblandt. Tilgi mig, ungen!

Hun ser paa ham, smiler lidt vemodig og nikker taus. Kelneren bringer et fad med kager, gaar. Musik høres fra salen ved siden af tilvenstre. De drikker med hinanden.

[83] Musik.... De spiller Wagner. Bryllupsmarschen af Tannhäuser. Vi burde heller siddet derinde.

Wentzel.

Der er saa mange folk.

Sven Bryde *i tanker, ligesom fjernt borte fra.*

Hørte den i Tyskland... Og forleden aften, paa piano. Nei... Ikvæld vil jeg sidde stille og høre. Det er hvile. I andre kan besørge konversationen. Hys!

De lytter til de stærke toner, marschen ender, musikken tier.

Naa, saa var den herlighed forbi.

Wentzel.

De begynder snart igen.

Sven Bryde *tømmer sit glas. Der blir paany skænkt rundt. Han skotter til **Vesla**, tar hendes haand engang og slipper den. I snurrigt lune.*

Du Wentzel. Siden bér vi dem spille «Rottefangeren fra Hameln». Den musiken er besynderlig...

Wentzel *ler*

De kan vist ikke spille «Rottefangeren fra Hameln».

Sven Bryde.

Ja, hed den ikke det, da. Nei, det er ikke den, jeg mener. Det er dér, hvor han forekommer, [84] han, troldmanden... Besynderligt, at jeg ikke kommer paa det...

Wentzel.

«Freischütz», mener du.

Sven Bryde.

Nei. En langt nyere. En mere moderne troldmand og en sælsom handling. Jeg hørte operaen dernede, pokker, at jeg ikke kan komme paa det...

En liden, underlig mand med en stor kurv i en rem over skulderen kommer ind fra høire og gaar hen mod bordet. Hans ansigt kan ikke ses klart, det er hverken gammelt eller ungt, snarere begge dele. Han har

en sært sammensat dragt, og luen falder ham nedover ørene.

Der har vi skam en til. Det er den tredje nu iaften.

Sætter sin knyttede haand i bordet.

Kan vi faa fred engang for dere!

Manden, *uforknyt, med lidt fremmed akcent.*

Nye opfindelser! Vil herrerne bare se her. Det allernyeste! Patent paa det meste. Nyeste opfindelser!

Han tar genstande fra kurven, viser omkring og lægger paa bordet.

Her. Smaa perspektiver til at kige igennem, bare skrue om, kinematografbilleder. Der er 40 i det, hele pantomimer, en reise til maanen, [85] flammedans, den nyeste Cake Walk. Her mindre, billigere, utrolig billig. 10 i dette, komiske situationer, lefende billeder, bare skrue om... snurre rundt...

Herrerne *ser til og kiger gennem kikkerterne, ler stundom.*

Manden *blir ved at lægge op og vise frem.*

Her... Brændglas, lysende fyrstikæsker, behøver ikke at lede i mørket, he. En evigvarende gulden. De kan skrive med den i 7 aar...

Sven Bryde.

Det er noget for Dem, Rein.

Leverer ham den.

Manden *blir ved.*

Her. Spillekort, lommespeil, selvlysende natlamper, buksesæler, skolidser...

Sven Bryde.

Stop. De behøver ikke at tømme hele kurven, min gode mand. Vi har mere end nok med det, vi har.

Wentzel.

Synes jeg kender Dem. Set Dem før. Er det ikke Dem, som spiller paa lirekasse ogsaa?

Manden.

Jo. En nidelig lirekasse. Orkestrion. Men blir verbudt her, næsten alle steder, verdammte land [86] ... Ikke morsomt her, alt verbudt, verbudt, i udland dér glæde, uskyldig smil – som unge dame der. – Her so alvorlig, og prædiker – og kaffe – og skriver om alt, drøfte, drøfte sig, og ler ikke...

Bryde og Rein.

Ha, ha!

Wentzel *smiler ogsaa, peger paa en genstand.*

Det køber jeg. Perspektivet der.

Manden.

Wunderfuld pantomime, reizend, blomsterdansen og Serpentine...

Han kiger selv.

Billig, utrolig billig. En krone og en halv. Um Deres Willen.

Wentzel *betaler. Erik Rein køber guldpennen.*

Blomster har han ogsaa. Roser, violer. Men de er jo halvvisne.

Sven Bryde *hurtig.*

Dem skal vi ikke ha flere af. Alt det, De hober sammen i den kurv.

De blir ved at se paa sagerne.

Vesla, *som har tittet i kurven med ét til Rein.*

Hvad er dét? Se dér – –

[87] Erik Rein.

Hvilket? Hvor?

Vesla.

Dér.

Hun peger.

Nederst paa bunden, under roserne –? Det er noget levende.

Hun trækker sig forskrækket tilbage.

Erik Rein.

Dér, – ja, hvad er det. En – en slange. Hodet paa et dyr –?

Vesla.

Det rører sig. Ser De ikke, det rører sig.

Hun trækker sig yderligere bort.

Manden.

Ikke bange. Kære unge dame ... Hvor for bange?

Erik Rein.

Hvad har De dér? Underst.

Viser.

Manden.

Det, – den. Gammelt skrab. Ikke sælgeligt. Ikke tilfals.

Han begynder at lægge genstande tilbage i kurven.

Sven Bryde *opmærksom.*

Hvad var det? Vis os, hvad det er. Frem [88] med det! Har vi set alt det andet, hvorfor ikke dette ogsaa.

Vesla.

Sven. Det ligned en levende slange...

Manden, *tar en genstand op fra bunden.*

Den. Denne, som gjorde dem verschreckt. Det er hodet af et dir, ikke lefende... Gammel kobber og gul elfenben. Gammelt schrab, ikke sælgeligt.

Sven Bryde *tar den fra hans haand.*

Et vaaben? En legetøisrevolver. Det er jo nips. En attrap, muligvis.

Prøver hanen, som ikke bevæger sig

Den gaar ikke længer.

Lar den gaa rundt til de andre.

Wentzel *sender den hastig fra sig.*

Fy, den er rusten. Den har vist været brugt...

Erik Rein *betrakter den.*

Den er skamferet. Men heftet er smukt. Ganske rigtig et dyrehode i elfenben og kobber. En kunstgenstand.

Vesla.

Faar jeg se den?

Hun tar den fra hans haand, betragter og leger med den.

[89] **Sven Bryde** *tar den fra hende om lidt.*

Det er en kuriositet. Egentlig meget morsom. Der er et par skruer borte...

*Sigter for spøg skyld paa **Wentzel**, som nervøs holder hænderne foran sig.*

Wentzel.

Vil du la være! Jeg liker ikke den slags spøg.

Sven Bryde.

Haha. Den er jo ikke ladt, menneske. Og fjæren glipper.

*Lægger den paa bordet. **Vesla** tar og ser paa den igen. Han tar den tilbage.*

Den passer ikke for dig. Jeg kunde ha lyst til at købe den selv.

Til Manden.

Hallo. Hvad vil De ha for den dér?

Manden, *som har været optat med at ordne genstandene og lægge dem i kurven, ser op, hastig.*

Herren være so snil at gi mig min gevær tilbage. Ikke lege med den. Farligt. Ved ikke, om den er ladt. Kan endnu være en kugle eller to igen i løbet. Det er en ulykkelig historie. Den er ikke tilfals. Den tilhører slet ikke mig.

Sven Bryde *paastaalig.*

Hvad vil De ha for den, spør jeg.

Manden.

Jeg tør – tør aldeles ikke sælge den.

[90] **Sven Bryde.**

Og De siger, at den er ladt. Vil De, at jeg skal melde Dem for politiet, naar De streifer omkring her om aftenen med ladte vaaben?

Wentzel.

Sven! La ham da være.

Sven Bryde, *som har tømt et par glas hastig efter hinanden.*

Han skal ta imod fornuft. Nu har jeg faat lyst til den. Der er mulig en hemmelighed gemt, siden han gør vanskeligheder.

Manden *uroelig.*

Melde mig. Det vil De sikkert ikke gøre. Ikke købe det daarlige kram.

Sven Bryde.

Hvormeget vil du altsaa ha for den?

Manden.

Slet ingenting. Om De la 10 kroner paa bordet, tog jeg den alligevel med mig igen.

Sven Bryde ler.

Her har du 15.

Han kaster sedlerne til ham.

Nu er den min eiendom. Forstaar du...

[91] Manden krøller sedlerne sammen i haanden. Ængstelig, halv klynkende holder han dem mod **Sven**.

Jeg vil ikke ha Deres penge. Jeg vil ha min gevær.

Vesla.

Gi ham den tilbage, Sven!

Sven Bryde.

Ingenlunde. Se at komme afsted.

Manden skotter til ham med et skulende blik, kaster remmen med kurven over skulderen og gaar et par skridt. Vender om og rækker endnu engang sedlerne frem med bedende og urolig mine.

Sven Bryde.

Gaa Deres vei. Eller jeg melder Dem.

Manden gaar.

Musiken har spillet under den sidste del af optrinnet. Den stanser. Flere mennesker, mænd og kvinder, gaar gennem lokalet.

Sven Bryde synes efterhaanden at bli mere nervespændt, han ser paa revolveren, halvt for sig.

Hørt mage til menneske.

Ser sig om, til de andre.

Her kommer saa mange folk.

Bjørn Brager *skilles fra en dame ved indgangen til høire og kommer bort til dem.*

Naa. Er det her, dere sidder.

[92] **Sven Bryde.**

Ja. Det er her. Vi driver paa kaféer. Og mennesker kommer og gaar, damer og herrer. Om det er *damer*, det skal jeg ikke kunne si. Hun saa ganske tvilsom ud, din –.

Bjørn Brager.

Skal du nu fornærme min dame?

Ler.

Kendte du hende ikke, forresten. Minda Sjøstrøm.

Sven Bryde.

Ho, ho! De generer sig ikke.

Bjørn Brager.

Nei. Hvorfor skulde de det. Har de ikke ret og lov til at gaa, hvor de vil.

Sven Bryde.

Jo, inderlig.

Med halvt sideblik til Vesla.

Den ene er snart ligesaa god som den anden. Men det siger jeg dig, at virkelige damer, de gaar her *ikke*.

To leende piger gaar gennem salen. De kiger hen paa selskabet i forbigaaende.

Bjørn Brager *godmodig ærtende.*

Det var dig, de saa paa, Sven.

Sven Bryde.

Vi kender arten. Her findes snart ikke anstændige piger mere. Dem faar en søge andetsteds. Der er nu noget, som heder det gode selskab.

[93] **Bjørn Brager.**

Hvad feiler dig nu igen. *Dit* selskab er sandelig godt nok.

Sven Bryde.

Jeg er mulig forvænt.

Med pludselig trang til at udtale sig.

Længes did, hvor jeg *ikke* er. Imorges reiste mine bedste venner. Nu først skønner jeg, hvad de er. Hvad de har været for mig. Og føler mig alene, midt i vrimlen. Man har vel lov at ha en stemning. Her er ligesom ikke *hjem* nogetsteds.

Wentzel *som har siddet og stirret gennem brillerne.*

Egoist. Uforbederlige! Vogt dig. Se...

Vesla *har reist sig. Hun staar lidt usikker, ligesom svaier.*

Sven Bryde *straks urolig, som han skammer sig.*

Hvad feiler *dig*? Er du syg?

Vesla.

Lidt. Tror, jeg vil gaa hjem. Saa varmt her...

Sven Bryde.

Du, som aldrig er syg. Hvad er det for noget... Sæt dig ned igen. Vi skal ha champagne.

Vesla.

Nei, Sven. Jeg maa gaa...

[94] **Sven Bryde.**

Nu – saa gaa alene, naar du er saa ufornuftig. Du kunde ha godt af et glas champagne, kunde du. Jeg vil ialfald... Kelner!

Kelneren kommer.

En champagne. Pommery sec.

Erik Rein *har reist sig. Til Vesla*

Jeg følger Dem.

Han hjælper hende med overtøiet.

Sven Bryde *reiser sig.*

Hvad? Gaar dere virkelig. De ogsaa, Rein? Se, se, min kones ridder. *Du*, Vesla, som aldrig er syg. Ikke hysterisk heller. Du, som er saa fornuftig. Nuvel, saa gaa da. Vi blir her...

De to gaar.

Wentzel *har ogsaa reist sig, bleg, han hvisker lige ved Sven Brydes øre.*

Hvor meget tror du, hun kan taale. Er det nok?

Sven Bryde rykker til, sætter sig ned i en stol, et øieblik med begge hænder for øinene. **Bjørn Brager**, som hørte ordene, gaar stille ud. **Sven** tar hænderne fra.

Det gaar, det gaar – – den vei, jeg ikke vil. Og vil den endda. Aa–h. Hvor jeg er ulykkelig!

Han hulker dæmpet. Reiser sig, da kelneren kommer med champagnen, som han trækker op.

[95] **Tak!**

*Kelneren gaar, **Sven** skænker i glassene. Tar sit og drikker, haanden dirrer.*

Det bar ikke frem. Jeg har draget hende ned. Jeg *kan* ikke reise hende op.

Wentzel.

Fraser! Hun kan aldrig drages ned.

Han lar sit glas staa urørt.

Sven Bryde.

Hvor gik Bjørn hen? Gaar I fra mig allesammen. Du ikke, Wentzel, bli her. Vesla... Min ungdomsbrud. For svundne dage, for minderne –, tak! Men kan ikke stanse. Maa videre...

Støtter armene paa knærne med hænderne for øinene.

Wentzel hen til ham, haanden paa hans skulder.

Du lar hende ikke tilbage, Sven. Du gør det ikke. Maa ikke.

Sven Bryde ryster paa hodet, i samme stilling.

Vét ingenting mere.

Han ser op, tar champagneglasset, drikker. I en tone mellem letsind og patos.

Naar kærlighed dør... Og banen vinker, og kærlighed lever –!

IV. billede

Hos **Frk. Arnestad**. Tidlig formiddag. Skarp martssolskin. Det store vindu i baggrunden har alle ruderne aabne. Udenfor skimtes et par endnu næsten nøgne træer. **Alfred Wentzel** med sin hat i haanden.

Frk. Arnestad støver af.

Det er som jeg siger det, hr. arkitekt. Jeg ved ikke mere, jeg. Jeg er ikke den, som snakker om mine logerende. Men vist er det, at det gaar rart til her, paa det sidste.

Wentzel.

Og nu er hun ude. Ved De ikke, naar hun kommer hjem?

Frk. Arnestad.

Hun sa ikke noget. Men hun blir aldrig længe ude. Gaar ligesom og stunder og tænker og venter. Fra stuen her og derind *peger tilvenstre og tilbage igen*. Til langt paa natten. Og slig [97] har det været nu – ja lad mig se – siden sidste torsdag. Det er netop en uge siden idag.

Wentzel.

Var det den dag, han blev borte. Jeg mener, var det da, han flytted?

Frk. Arnestad.

Nei, han flytted ikke den dag, det var to dage før. Flytted? – Jeg ved ikke, om han vil flytte, jeg. Han har ikke sagt noget til *mig*. Det er vel ikke andet end saan liten udflugt. De fleste af tingene er her endnu. Se, paa væggene, og dér paa bordet...

Wentzel.

Undskyld at jeg spør, men det er efter et bud, jeg fik igaar: De hørte ikke, *før* han flytted eller hvad De nu vil kalde det – at der var noget iveien, paafærde? At de, ja f. ex. talte høit, var lidt uvenner...

Frk. Arnestad.

Aldrig det som *er*, hr. arkitekt. I de dagene, da talte de mest *ikke*, synes jeg. Det var de dagene efter hun var kommet hjem en aften og maatte lægge sig, og hr. Rein fulgte hende op. Og hr. Rein, han har været her næsten hver dag siden. Det er en vakker en. Nei, uvenner. Kan nogen være uvenner med hende, som har de kære barneøinene og bare ser paa en. Syns jeg synd paa nogen i verden, da er [98] det hende. Hadde aldrig trod, at jeg skulde komme til at synes saa synd paa nogen, som kvinde er. For jeg liker nu bedst mændene, jeg.

Ler.

Liker godt hr. Bryde ogsaa. Men en kan jo begribe og skønne, at her er ulver i mosen.

Wentzel.

Hvordan var det da den dag, da han kom tilbage. Nu sidste torsdag.

Frk. Arnestad.

Hvordan det *var*? Ved jeg noget, jeg. Kan vel ikke se gennem væggen. Har andet at bestille end at se efter de logerende, jeg.

Wentzel.

Men Rein sa, at De stod udenfor døren, da han kom. Bryd Dem ikke om dét, frk. Arnestad. Vi maa vide, hvordan det gik til, ser De. Ellers kan vi ikke hjælpe. Hun selv siger ingenting.

Frk. Arnestad *begynder at græde og tørre øinene.*

Nei, jamen syntes jeg, at hun blev saadan – lidt underlig efter den dagen. Ikke de *allersidste* dagene, ikke igaar, og ikke imorges, da hun gik ud. Hun var mere som almindelig. Men den eftermiddagen, da kom hr. Rein, netop som han var gaat, og hun laa paa gulvet...

Wentzel.

Det fortalte han.

[99] Frk. Arnestad.

Og han blev her længe udover natten. Men det var ligesom hun var borte.

Wentzel *utaalmodig.*

Det fortalte han. Men hvad var der gaat forud? De var jo vidne til det.

Frk. Arnestad.

Var jeg vidne til det?

Wentzel.

De stod lige ved døren, da Rein kom. De maa ha hørt...

Frk. Arnestad, *begynder at græde igen.*

Hørte jeg ikke? Det arme barnet. Han sa – han sa, at det var feil altsammen, sa han. En feil–ta–gel–se. Og snakket om, hvordan det var kommet, og at de begge hadde været barn dengang. At det ikke var saa rent alvorlig ment. Og der hadde været saa meget ondt. Og mange ting. Det var – det var ligesom en skyder en smaafugl, synes jeg. For med det samme han var i døren og gik sin vei, og hun saa,

han gik, da seg hun tilgulvs og blev liggende. Og netop som jeg vilde gaa den anden vei og hjælpe hende, kom hr. Rein.

Wentzel.

Og saa?

[100] Frk. Arnestad.

La vi hende paa sofaen her. Med tæpper over. Og jeg laved te, men den kunde hun ikke drikke. Hun bare laa stille. Hun sov ikke, og hun var ikke vaagen heller.

Wentzel.

Til om morgenen?

Frk. Arnestad.

Ved ikke hvor længe det var. Ikke *saa* længe. Hr. Rein sa, han hadde lavet te om igen paa apparatet ved 3 om morgenen og git hende. Og vin, noget fin sherry, som jeg hadde ude i skabet, fra min fødselsdag. Da hadde hun grædt saa forfærdelig. I timevis, og intet kunde hun forklare. Og jeg hørte igen ved 7 tiden, at hun raabte: Sven. Og hun vilde ud af døren, og han maatte holde paa hende. Saa sovned hun ind til udpaa formiddagen.

Wentzel.

Derefter var det, De mærked, hun var underlig.

Frk. Arnestad.

Ja. *Jeg* syntes det. Naar hun gik alene, saan ved dag og ved nat. Men ikke de *aller* sidste dagene, ikke igaar og idag. Hun var roligere og mere som almindelig. Naar jeg nu tænker paa det, saa syntes jeg hun sa, at hun skulde i en have... Imorges, hun gik ud. Maa vel snart komme tilbage. –

Hun ser ud af vinduet.

[101] Wentzel.

I en have. Det var besynderligt ...

Tænker over.

Frk. Arnestad.

Kan De skønne, hvor hr. Bryde er. Flyttet er han ikke. Da havde han vel sagt noget til *mig*. Reist er han vist heller ikke...

Wentzel.

Bryde er i byen endnu. Jeg ved, hvor han opholder sig og vil tale med ham. Kommer igen senere. Farvel saalænge, frk. Arnestad. Nytter ikke at vente nu. Tiden er kostbar...

Frk. Arnestad.

Farvel.

Wentzel gaar hurtig. Hun støver af igen og siger et ord halvhøit iblandt.

Ikke noe paa sit sted. – Liksom her er forstyrret. – Ligner ikke hende. – Hun, som er saa ordentlig...

Erik Rein fra indgangsdøren tilhøre.

Godmorgen, frk. Arnestad.

Frk. Arnestad.

Godmorgen, hr. Rein.

Erik Rein.

Har nogen været her?

[102] Frk. Arnestad.

Ikke en sjæl, hr. Rein. Jeg mener –. Jo, arkitekt Wentzel, han var da her netop nu. Mødte De ham ikke?

Erik Rein.

Nei. Han gik måske den modsatte vei. Det gør ikke noget forresten. Ikke nødvendigt...

Frk. Arnestad *hen til ham halvhøit.*

Hr. Bryde er ikke reist. Arkitekten ved, hvor han er henne.

Erik Rein.

Hysch. Ikke nødvendigt. Hun er rolig nu. Hun er her lige efter – i trappen.

Frk. Arnestad.

Kære. Hvordan gaar det da?

Vesla, *fra indgangsdøren. Temmelig bleg, ligesom afmagret, med store rolige øine. Hun er indhyllet i et sort uldent overstykke og holder det om sig som et sjæl. Hun har en buket violer i haanden og nikker taus til Frk. Arnestad. Sætter sig hen ved bordet tilvenstre.*

Frk. Arnestad.

Hr. Wentzel har været her. Hvor har De været saa længe? Han spurte svært efter det. – Er De træt?

Vesla.

Ikke saa træt, nu.

[103] Erik Rein.

Jeg blir her lidt, frk. Arnestad.

Frk. Arnestad.

Skal gaa jeg. Har saa meget at gøre.

Hun gaar ud.

Erik Rein *derhen.*

Vesla.

Vesla *hurtig.*

Tak for violerne. Jeg glemte vist at takke for dem.

Erik Rein *ler.*

Nei, det gjorde De ikke. De sa: mange tak!

Vesla *smiler. Rein hurtig.*

Hvordan gaar det?

Vesla *om lidt rolig.*

De ser, det hjælper ikke. Nu har vi prøvet idag og igaar og iforgaars.

Erik Rein.

Synes, De var svært kæk, jeg. Som da De kom op til mig iforgaars. Ganske af Dem selv.

Vesla *ser sig om.*

Jeg turde ikke bli her. Disse veggene og dørene. Turde ikke stirre paa dem.

Hun smiler og trækker sjalet tettere om sig.

[104] Erik Rein.

Fryser De?

Vesla.

Aa ja...

Erik Rein.

Skal vi lukke vinduerne?

Vesla.

De maa vist staa aabne. Naar jeg blir alene, lukker jeg dem op igen. For det blir saa indelukket her.

Erik Rein.

Men dette martssolskinnet er ikke at stole paa.

Vesla.

Nei, det er det ikke. Det er saa lyst. Det skærer i øinene. Men det varmer ikke.

*Hun reiser sig og rækker haanden ud til **Erik Rein.***

De har været saa god, aa, saa snil. Men alligevel maa De gaa...

Erik Rein.

Hvorfor? – Var vi ikke enige om, at vi skulde prøve?

Vesla.

Hvilket?

Erik Rein.

At klare os uden Sven Bryde.

[105] Vesla *ffjern i tankerne, holder stundom violbuketten op til ansigtet, hun ryster paa hodet. Taler stille, med det haabløses beherskelse.*

De saa det. Vi har prøvet det – idag og igaar og iforgaars. Vi var omkring paa de vakre steder, og vi hørte musik, det bare minded. I den deilige haven imorges. Der, hvor det var saa koldt endda solen skinte, og saa øde og fremmed og dødt. Jeg bad Dem være taalmodig. Og De *var* taalmodig. Hvorfor kom De ikke før? Men da maatte De vel være kommet svært tidlig.

Hun smiler igen.

Erik Rein *taler ude af stand til at styre sig.*

Nei, lad være! Ved De, at Deres smil er spøgelseagtigt, uhyggeligt. Vil De gaa tilgrunde? Som De ser ud nu. De, i Deres fagre vaar. De er ikke stort over 20 aar. De skønner ikke livet. Véd – fatter De ikke, at saa er det for os allesammen. Foranderligt. Det, som var ifjor, for to, tre aar siden, det er ikke altid idag, *nu*. Kære, søde – barn, veninde, jeg vil frelse Dem. Lad Dem frelse. *Trods*, gør modstand! Begriber De ikke, at det er det eneste, De kan gøre. Svingter en ven – De har hundrede igen for én. Da var De ikke den, De er. Selv skælver jeg for Dem, for at miste Dem! Jeg har fundet en skat. Aa Gud – hvad taler jeg om. Kunde bli ligedan som De. I det øieblik en elsker, tror en, **[106]** at det vil vare bestandig – livet ud – ak, der er ikke grænse...

Vesla *søger omkring med vildsomme, bedende øine.*

Og hvorfor kan det ikke vare? Hvorfor kan ikke vi være ligesaa trofaste som Gud?

Erik Rein.

Gud... Hm. Er De – er De da saa vis paa, at *han* er trofast?

Vesla.

Ja. Men vi skønner ham vel ikke altid, vi. Det er kanske noget – vi skal lære.

Erik Rein.

Ta da imod lærdommen. Barn!

Vesla.

Maa gaa efter det, som er. Det som kommer. Og nu har jeg det saa forfærdelig ondt igen, at – at jeg maa være alene.

Erik Rein.

Og naar De blir alene?

Vesla *ser sig om.*

Blir kanske værre. Jeg ved ikke

Erik Rein.

Tror De, at jeg gaar fra Dem, som De er nu, ikke et minut.

[107] Vesla.

Jo. De kunde gøre en ting.

Erik Rein.

Hvad for en ting?

Vesla.

Find Sven. Hent Sven. Skønner De – jeg maa tale med ham. Jeg véd ingenting, ingenting. Tør ikke, kan ikke –.

Hun holder hænderne for øinene og brister i graad.

Erik Rein *uvis.*

Og naar han kom?... Vilde det bli bedre? Hvad vilde han si til Dem? Tænk over...

Vesla *hulker.*

Jeg vilde tale. Jeg vilde si til ham... Minde ham om meget – meget. Om en aften. At han ikke maa gøre det. Jeg har ikke gjort ham noget ondt! At det kan komme over ham selv. For vi maa svare for vore handlinger, det har jeg lagt mærke til... Erik Rein! lad mig faa tale med ham en, en eneste gang! Han er god. Det kommer ikke fra hans inderste hjerte. Sven! han var min kamerat, min ven, min bror... Han vil forstaa...

Erik Rein *næsten overvunden.*

Da maatte jeg gaa til Wentzel. Han ved, hvor han er.

[108] Vesla.

Ved han, hvor han er? Her i byen? Han er ikke reist. Nei, det vidste jeg.

Hun klarer op.

Han er her. Kanske nær ved.

Trykker hænderne sammen i glæde eller befrielse for en stor smerte.

Erik Rein.

Vil De da love mig at forbli ganske rolig her, til jeg kommer tilbage?

Vesla.

O ja, ja. Sikkert.

Med naturlig og freidigt udtryk.

Se! jeg er rolig nu. Jeg er glad. *De* vil finde ham. Det vil *De*, Erik Rein! og jeg blir Dem taknemlig hele mit liv...

Erik Rein *tar hendes haand.*

Jeg vil prøve at finde Sven og komme tilbage med eller uden ham. Men lov mig, tro ikke for fast paa det, som mulig er – forudbestemt for dere begge at gaa anderledes. Kanske til det gode. Jeg tør ikke si noget. Om et aar er *De* kanske lykkelig –.

Vesla *et øieblik med udtryk af en med magt tilbageholdt rædsel.*

Hvem kommer saa langt som til aar? Kommer ikke engang gennem dage, som de sidste. [109] Det er minutter, sekunder. – Men det vil gaa over. Bare en liden stund endnu. *Idag* blir det godt.

Hun smiler.

Erik Rein *slaat, rykker tilbage.*

Nu smilte *De* – anderledes end før. Barn, hvem er *De*...?

Han holder sig for øinene.

De hadde et udtryk... som *De* ikke længer tilhørte os.

Tar langsomt hænderne fra.

Jeg gaar ikke fra *Dem*.

Vesla.

De maa. Og kom tilbage.

Erik Rein.

Gud bevare Dem! Hjælpe Dem!

Han gaar hurtig.

Vesla *gaar lidt frem og tilbage. Ordner hist og her.*

Frk. Arnestad *titter ind.*

Gik han!

Ind med et bræt.

Jeg kommer med kaffebræt, jeg. Og lidt mad til Dem. For De spiste vist ikke, før De gik ud imorges. De spiser jo næsten ikke om dagen.

Vesla.

Tak. Kære frk. Arnestad, det er snilt af Dem. Nei, det er sandt. Jeg har nok ikke spist idag.

[110] Frk. Arnestad.

Det er vel undt. En faar gøre det, en kan, endda det er ikke meget en kan gøre

Hun sætter brættet paa bordet tilvenstre. Staar lidt.

Vesla *sætter sig, skænker i koppen og begynder at spise. Ler med lidt af sit forrige, lyse udtryk.*

Tænk, jeg er ordentlig sulten...

Frk. Arnestad.

En ved det ikke, før en begynder. Spis nu bare. Mad maa vi ha, allesammen. Nytter ikke ellers.

Hun gaar ud igen.

Vesla *blir siddende ved bordet. Om lidt ringer det. Hun reiser sig halvt, lytter.*

Erik Rein alt tilbage? Nei...

Sven Bryde *ind. Han er i ny, elegant vaardres, ser ud til at være i humør og stemning. Velvillig og fornøiet.*

Godmorgen! Det er ret. Der sidder hun ved sin kaffe. Fornuftig. Flink pige...

Vesla.

Sven!

Læner sig et øieblik tilbage mod stolen, staar op og gaar hen mod ham.

Sven Bryde *rækker hende haanden.*

Hvordan har du det? – Noksaa godt. Ja, ser du. Jeg vidste vel dét. Vi skal komme ud af [111] det med hinanden. Du forstod mig nok, sidste torsdag. Netop en uge siden idag... Hvorfor er du saa sort, og bleg? Synes, du er blit mager... Vesla, kære! Du tar dig vel ikke saa nær af det –?

Vesla *staar stille og ser paa ham.*

Hvilket?

Sven Bryde.

At vi maa skilles... Jeg mener, at livet skiller os. Det gør det nu med saa mange, kære barn. En meget almindelig ting... Det sa jeg dig jo. Og du skal se. Bare en liden stund, saa gaar det bedre. For os begge to. For det kan du tro, at det har ikke været let for mig heller.

Vesla.

Nei...

Sven Bryde.

En vokser sig sammen.

Bevæget.

Og aldrig glemmer jeg dig og disse aar. Du Vesla, du Vesla. Du kan tro, jeg skal sørge for dig. Indtil – ja, ialfald saa længe du blir alene. Men hvem ved...?

Ler.

Naa. Ikke sandt? Det var bra, at vi undgik en ubodelig ulykke, som det vilde ha været at binde sig for alvor. Selv om vi engang hadde de barnestreger for.

[112] Han venter lidt paa svar. Vesla tier fremdeles, som hun er berøvet evnen. Han ser paa hende.

Du siger ikke noget, du. Men vi skal bare gi lidt tid. Saa kommer vi over det. Kan kanskje mødes om et aars tid som de bedste venner. Hvad? – Ser du – en maa vænne sig til livet. Det er udvikling, forvandling. Og nu skal du høre. Det er bare en liden tjeneste, jeg vilde bede dig om. Derfor kom jeg egentlig.

Vesla.

Hvad er det?

Sven Bryde

Jo, ser du. Jeg skal afsted i eftermiddag. Op til fars landsgaard. Der blir jeg sandsynlig – lad mig se – et par maaneder, for det første. Har arbeide nok. Jeg skal planlægge og udføre *to* villaer. Sidste bestillinger...

Vesla *fæster sig ved et ord i hans tale og siger, da¹³ han et øieblik tier og ser lidt betænkt paa hende.*

Vor villa. Den blev aldrig færdig. Vort hus, Sven.

Sven Bryde *ryster paa hodet, om lidt.*

Hm. Som saa meget andet – kære Vesla! Kære barn! Hvor meget bygger vi ikke, hvor tit reiser vi ikke, i fantasien. Bygger luftslotte. [113] Det hænder alle saa. Og hør nu, hvad jeg ber dig om...

Vesla anstrenger sig for at høre.

Sven Bryde.

Du har saa god rede paa alt og ved, hvor mine ting ligger. Du tar nok og pakker haandkufferten min. Den staar derinde, ved du.

Peger paa rummet tilvenstre.

Det er undertøi, skjorter, strømper, alt det, du finder i skufferne. Og kommoden dér. Papirerne og tingene her paa bordet *gaar derhen* og disse plancherne her.

Tar dem ned af væggen.

Dem faar jeg brug for. Saa kommer jeg igen om en liden stund og henter dem. Har rent forskrækkelig mange ting at gøre i formiddag, ser du.

Han ser sig om.

Er det mere? Nei, det andet kan være, hvor alt er. Og du maa bli boende eller flytte, ganske som du vil. Penge sender jeg dig ved hver maanedes begyndelse. – Vil du gøre dette for mig, da?

Vesla nikker.

Sven Bryde.

Helst nu med det samme. Saa fort du kan. Kommer ind om en timestid igen.

Han nikker og gaar.

[114] **Vesla** *staar. Stryger sig over panden. Pakke. Pakke kufferten. Gøre det straks. Hun gaar ind i siderummet. Det høres, at hun trækker kufferten frem derinde, aabner skuffer o. s. v.*

Frk. Arnestad *ind, lidt opkavet.*

Naa? Var'n her? Hvad sa han. Han flytter vel ikke? – har havt saa travlt i køkkenet, jeg. Baltseren skal ha middagen sin kl. 1 idag.

Ved portiererne tilvenstre.

Er det her, De er?

Vesla *derinde.*

Ja, jeg pakker. Sven skal reise.

Frk. Arnestad.

Skal han reise? Han har ikke sagt noget til *mig*. Det gaar vel ikke an at flytte paa det viset.

Vesla.

Han ordner det nok, frk. Arnestad.

Hun steller derinde.

Frk. Arnestad.

Ja, det maa han vel gøre. Har De faat travlt, ja... Godt at ha noget at gøre. Arbeide er bra for noget af hvert.

Ved kaffebrættet.

Men De har ikke spist. Ikke halvparten engang...

[115] Vesla.

Tak! kære snille Dem... Jeg skal ikke ha mere.

Frk. Arnestad.

Saa tar jeg det med igen, jeg.

Halvhøit, ser sig om, idet hun gaar.

Bare det ikke er... saa rart det gaar til her.

Ud med brættet.

Vesla *ind, gaar hen til kommoden ved væggen tilhøire, aabner et par skuffer, tar sager ud og bærer dem med sig ind i sideværelset. Kommer tilbage om lidt og gaar hen til bordet tilvenstre. Hun handler ganske automatisk.*

Papirerne... Plancherne. Store huser.

Tar dem med ind, pakker, kommer ind igen.

Smaatingene. Bestikket. Han har to. Alt dette.

Samler sammen.

Den!

Hun tar en genstand fra bordet, blir staaende med den i haanden. Ser paa den. Halvsagte.

Dyrehode...

Steller med den.

Mon den gaar?

Hun sænker haanden med revolveren, raaber med ét høit:

Anne, – Anne – du Anne. Kom til Gulle dit!

Og tre gange.

Nei! – nei! – nei!

[116] *Hun tar sagerne fra bordet og gaar ind med altsammen. Man hører fremdeles, at hun rumsterer derinde. Med ét høres et dumpt skud og straks efter et fald, som mod en stolkant.*

Frk. Arnestad, *kommer. Lige efter hende Pigen.*

Kors, i Kristi navn. Hvad er dét?

Pigen.

Det er vist – derinde. Ikke tør jeg gaa.

Frk. Arnestad.

Vi maa gaa ind, skønner du. Ja, saa gaar jeg.

Hun gaar, gir et udraab, høres derinde.

Hjælp mig, Kristine.

Det ringer. Pigen ud og lukker op. Kommer ind igen. Straks efter Erik Rein. Frk. Arnestad imod ham.

Erik Rein.

Det er Bryde og Wentzel, de er lige efter mig. Jeg traf dem et stykke herfra...

Frk. Arnestad.

Der er hændt en ulykke...

Erik Rein.

For sent! Jeg ante det.

Hurtig ind tilvenstre.

Frk. Arnestad *til pigen, som staar raadvild.*

Fly efter doktor, Kristine. Den nærmeste.

Ind tilvenstre. Pigen gaar.

[117] **Sven Bryde** og **Wentzel** gaar gennem værelset og lige ind, efter besked af pigen. Sagte tale, puslen, udraab.

En stemme:

Trykket den lige mod hjertet. Der er næsten ikke blod.

Erik Reins stemme:

Hun dør, før lægen kommer...

Sven Bryde ind, han holder revolveren i haanden og spænder hanen, ligesom fra sig. **Frk. Arnestad** lige efter ham, raaber høit. **Wentzel** og **Erik Rein** kommer til hjælp og vrister den fra ham. Revolveren falder langt hen paa gulvet. **Erik Rein** tar den op og kaster den i farten ned i en aaben kommodeskuf. **Sven Bryde** kaster sig i **Wentzels** arme og hulker.

V. billede

*Et andet rum hos **Frk. Arnestad**. De fleste af de gamle ting, arbejdsbordet, den gammeldags komode, plancher, udkast o. s. v. forefindes i noget forandret ordning. To store aabne kufferter, tildels pakkede, og en tom haandkuffert tilhøre. Genstande hist og her, som under forberedelserne til en reise.*

Tidlig vaar. Vinduerne aabne. Formiddag. Solskin.

Det ringer.

*Om lidt arkitekt **Wentzel**, **Erik Rein** og **Frk. Arnestad**.*

Frk. Arnestad.

Han gik ud et minut. Det var vist noget, han havde glemt at købe. Men han bad mig bestille vognen. Den er her straks.

Wentzel *ser paa kufferterne og andet.*

Det er altsaa vist, at han reiser iaften?

Frk. Arnestad.

Ja da. Nu har den reisen været bestemt længe. Og *De* skal jo flytte ind ogsaa, hr. Wentzel. Det er dagen.

[119] Wentzel *lidt adspredt.*

Ikke iaften. Først imorgen. Idag skriver vi den 29. – den 29. marts.

Til **Erik Rein** i en tone af ængstelse.

Undres om han husker, at det er netop aarsdagen.

Erik Rein.

Nei. Det er det ikke. Det var igaar. Det er den 30te idag.

Frk. Arnestad.

Ja, dét er det. Det er fra den dagen, De har leiet, hr. Wentzel. Og ikke ska'n sørge over det heller. Endda saa hjemmevant det var med hr. Bryde. Men som rimeligt er, at han ikke kunde trives. Selv om han fik et andet rum og alle tingene sine, som han er vant til det.

Ud.

Wentzel *til Erik Rein.*

Underligt at mødes igen. De har været i udlandet.

Erik Rein.

Et halvt aar, ja

Wentzel.

Med statsunderstøttelse. Jeg saa det i aviserne. Nylig kommet hjem?

Erik Rein.

For en uge siden. Og igaar mødte jeg Bryde ganske tilfældig. Han foreslog mig at være med [120] paa denne lille udflugt. En afskedsfest, sa han, som ungarl. Det er altsaa saa, at han skal...

Wentzel.

Gifte sig, ja. Med frk. Olga Bryde. Det kunde en vide paa forhaand. Det var saa at si forud givet.

Adspredt og takkefuld.

Ja – saa er livet. Mangfoldig sammensat. Der er ikke noget at sige til det.

Efter en taushed.

Og Dem har vi ikke set siden – jeg tror, siden begravelsen.

Erik Rein.

Nei. Jeg maatte bort. Det var mig pinligt. Jeg begriber ikke Sven Bryde, eller rettere: jeg trode at forstaa. Begynder at bli filosof og menneskekender, som De.

Wentzel *smiler velvillig overbærende.*

Hvordan?

Erik Rein.

Husker De ham den dagen og de nærmest følgende? I nye sorte klær, som sad udmærket. Bleg og interessant. Jeg har aldrig set ham saa smuk. Kvinderne – iagttog ham med levende interesse. Og det syntes egentlig ikke at være ham imod...

Wentzel.

Mon?

[121] Erik Rein.

Naa. En skal vogte sig for at bli bitter.

Wentzel.

Ja. Og ta menneskene som de er. Der er meget godt ved Sven. Nu f. ex. det, at han er saa – saa –

Erik Rein *ler.*

Underholdende. For en selskabelig natur. En glemmer at kede sig, hvad?

Wentzel.

Hm... Jeg er skrækkelig bange for at kede mig. For tomheden hver dag –. Jeg liker mennesker, som ikke er af de tretten paa dusinet.

Sven Bryde *ind med nogen pakker.*

Godmorgen!

Til Erik Rein, ryster hans haand.

Velkommen! Ja, nu skal vi straks køre. Vognen var alt herudenfor. Men jeg sendte den bort paa en halv time. Vi faar vente paa Brager. Han blev opholdt en liden stund, sa han. Jeg mødte ham.

Wentzel.

Det skal altsaa bli alvor nu. Du reiser virkelig iaften?

Sven Bryde.

Ja, du ser.

[122] Peger omkring.

Her er forberedelser nok. Dette hadde jeg tænkt at fuldføre, naar vi kom hjem ved aftenstid. Toget nordover gaar kl. lidt over 11, saa det blir endnu tid. Men nu kan jeg ligesaa godt bli ved til Bjørn kommer. Her – er cigarer, mine venner.

Han sætter en kasse paa bordet.

Og de er ikke daarlige. Ta dere en røg saalænge.

De tænder cigarerne. Sven Bryde tænder selv en.

Foræring fra min far. Han holder bare første klasser. Nu tillader I, at jeg lægger ned disse sagerne her.

Han begynder hurtig at pakke ned genstande, tar fra væggene, fra bordet, aabner skuffer etc. Bli ved at tale, mens han pakker.

Du skal jo bo her, Wentzel, efter mig. Ikke saa nøie, om jeg ikke faar alt med. Ta vare paa det. Det dér *peger* kan bli hængende. Fotografierne? Apropos, har dere set det sidste. Af Olga? Her...

De betragter fotografiet.

Ganske i stilen, ikke sandt? En rank fuldrigger. Dame til fingerspidserne, hvad?

Wentzel.

Det er meget godt.

Sven Bryde.

Ja. Du har set hende. Men et billede siger ingenting. Det er ikke damen, jeg sætter mest [123] pris paa. Hun har sjæl, du, et hjerte af guld, i sin tilbageholdenhed. En sødme... Et lifligt væld af ømhed.

Ler.

Hun elsker min lillefinger. Men bevares, fordringer har hun. Livsens fordringer. Det bør en ogsaa ha. Jeg trænger det saagar. Faar opdrages, jeg. Det har de nok forstaat, mine venner deroppe.

Bevæget.

Ja, Gud har været naadig mod mig. Jeg kommer til en havn. Og lidt glæde har jeg da git dem igen. De længes efter mig nu. Bli en skøn tid, mod vaaren og sommeren. Jeg tør invitere dere alle tre hjem, naar villaen er færdig. Den ligger en kilometer fra fars gaard. Men til vinteren tænker vi at bo i byen.

Han blir ved at lægge sager ned, hurtig og behændig, mens de andre tier og røger. Bli staaende med noget i haanden.

Der er minder ved alting. Naar en skal reise og rydde op ide gamle sager. Se denne... Barnets, Veslas værktøivæske, som hun sydde til mig en formiddagsstund af gamle røde og sorte klædesrester, – det tog bare et kvarter for hende. Hun var nethændt med fingrene sine. Gud velsigne hende... Saa fattige vi var. Ja, det var de onde dage. Hadde jeg kunnet gi hende nogen flere af de gode!

Han stanser arbeidet, sukker og vedblir tænksomt at røge. Gaar frem og tilbage.

[124] Barnet, ja. Hun kunde endnu været iblandt os. Glad som en fugl. Hun var en god kamerat. Kanske den bedste, jeg har havt og faar. Det var en særevne hos hende. Men hun forstod ikke livet. Gik bort i en vildfarelse. Aah – Jeg ser paa dere, føler, at I tænker paa hende i dette minut, som jeg...

Erik Rein.

Jeg tænkte – paa, hvad De talte om vildfarelse. Hvilken var den? Hvad mener De?

Sven Bryde.

Jeg mener denne hendes fikse idé. At vi hørte sammen, for livet. Vi to, som var saa forskellige.

Erik Rein.

Er De vis paa, at hun ikke havde ret? De siger, hun var Deres kamerat. Deres veninde som ingen anden.

Sven Bryde.

En maa føle en kvinde som sin elskerinde. Ser De... Hun passed mulig til en *andens* elskerinde. Ikke til mig. Hadde nær sagt, hun var for intelligent for mig.

Ryster paa hodet.

Jeg forstod hende ikke, altid.

Erik Rein.

Kanske fordi det at være elskerinde ikke var det høieste for *hende*. Er De vis paa, at det [125] ikke er *da*, det varer? – Jeg har begyndt at forstaa. Hun har lært mig meget. Men – hvem forstod. Hun var langt borte fra os. Bevæged sig, saa at si, paa et andet plan...

Sven Bryde.

Det var ikke Jordens, nei. Menneskelivets, med sine forviklinger og sin forandring. Hun var aldrig med paa alle disse knuder. Hvem tænker det samme naar han er 12 aar, som naar han er 20. Hendes vildfarelse var, at hun ikke kunde følge med.

Erik Rein.

Eller mulig Deres, at *De* ikke kunde følge med. Hun talte engang om Gud. Hun sa, at han var trofast. Igennem forvandlingerne, mente hun vel. I onde og gode dage. At vi skulde være som han...

Sven Bryde.

Ja. Hun trode paa Gud. Hun var en barnesjæl. Kom egentlig aldrig over 12 aar.

Wentzel.

Der var magt i den barnesjæl. – Trofast? Det er hun endnu, vær vis paa dét. Og Gud er med hende. Vær vis paa dét.

Sven Bryde.

Hun drager besynderlig... Man glemmer hende aldrig. Men os kalder livet nu. Handling, [126] pligter, glæde. Brudgomsfærd... Det blev nu saa.

Han begynder at lægge ting ned igen. En lirekasse begynder pludselig at spille under de aabne vinduer.

Musik. Sjelden vare herhjemme. Bli snart slut. Jaget bort...

Wentzel *ser ud af vinduet.*

Den er ikke af de aller daarligste. Hvad man kalder en orkestron.

Erik Rein *ogsaa til vinduet, om lidt.*

Wentzel... Se! De er saa nærsynt. Det er – det er jo manden fra den gang.

Wentzel.

Hvilken mand?

Erik Rein.

Manden fra den aften. Ifjor. Paa restauranten

Wentzel.

Det er det ogsaa.

Sven Bryde *blir opmærksom og gaar ogsaa til vinduet. De staar der et øieblik alle tre. Utaalmodig.*

Saa. Nu har han opdaget os. Han hilser. Kommer vist herop.

Gaar hastig fra vinduet hen til kufferterne. Det banker.

[127] Manden *i døren.*

Undskyld... Entré stod oppe. Hilse paa herrerne en sekund. Kende dem alle tre...
Reise? Glücklig reise. Tak. Mange tak. Bare en sekund...

De gir ham alle hver en smaamynt.

Sven Bryde *siger kort.*

Vi har travlt.

Manden.

Jeg skal go. Herren skal reise. Glücklig. Farvel. Manke tak!

Han hilser flere gange med huen og svinger den, gaar.

Sven Bryde.

Det er en uhyggelig fremtoning. Han gør en helt nervøs.

Wentzel *ser ned.*

Nu blev han da «verbudt» som han sa. Og det af selve frk. Arnestad. Hun er *vel* oplært.

Sven Bryde.

Det er ogsaa en manér. At la entréen staa aaben.

Han gaar mod udgangsdøren.

Naa. Der har vi Bjørn. Kom du ogsaa gennem lukte døre?

[128] Bjørn Brager.

Frk. Arnestad lukked op for mig. Hun holdt paa at skælde ud en mand. Ved ikke, hvem det var.

Sven Bryde.

Og vognen? Sa du til?

Bjørn Brager.

Den er her straks.

Sven Bryde *har lukket laaget til paa den ene store kuffert og laaser den*

Nu er dét bestilt. Bedst at bli færdig med det andet ogsaa. Det er gjort paa to minutter nu, resten.

Han ser sig om.

Bjørn Brager.

Skal vi ha alt dette med os paa fornøielsesturen.

Ler.

Det blir ordentlig drass.

Sven Bryde.

Du kunde heller hjælpe mig. Eller ta dig en cigar saalænge.

Bjørn Brager.

Tak. Begge dele.

Han tænder en cigar, lægger den fra sig og tar den igen.

Skal hjælpe dig, jeg.

Begynder at rumstere.

[129] Sven Bryde *laaser den anden kuffert.*

Nu er det bare haandkufferten igen. Min berømte haandkuffert. Den har fulgt mig tro i disse aarene. Paa udenlandsturene og hjemme.

Til Bjørn som roder i kommodeskuffer og andre steder.

Jeg behøver ikke alt det, du hober op der. Tøiet i den nederste skuffe kan bli liggende. Hører du.

Bjørn Brager *betragter flere genstande.*

Her er saa mange rare ting. Gud ved, hvad du har samlet paa i alle disse aarene. Saa er det at være fastboende hos frk. Arnestad. Kommer vel til at ende med at flytte hid, jeg ogsaa.

Wentzel.

Du vilde sikkert bli vel modtat. Men blir I ikke snart færdige. Nu har vi vognen. Jeg begynder at længes efter...

Bjørn Brager.

Suppen og fisken?

Sven Bryde.

Ja, den venter. Deroppe paa høiden. Men den blir ikke kold.

Wentzel.

Hvor har jeg nu lagt mine hansker?

Gaar og leder efter dem.

[130] Sven Bryde.

Bjørn, ræk mig bunken der. Den fra den tredie skuf. Altsammen. Saa.

Bjørn Brager *med en genstand.*

Hvad er nu dette? Hvad? Et dyrehode i bronze, eller kobber – og elfenben. En gammel rusten revolver. Det var snurrit.

Han undersøger og fingrer med den.

Den er jo ubrugelig.

Sven Bryde *ser op.*

Nei. Lad den nu ligge. Hvor fandt du den? Gi mig den hid...

Wentzel *hastig.*

Vil du la være, Brager. Vil du? Skal vi da aldrig bli den forbandede tingest kvit! Det siger jeg dig, Sven. Du tar den med. Jeg vil ikke ha den her.

Brager *beroligende.*

Men den er ganske uskadelig.... Se her. Hanen bevæger sig ikke, eller fjæren glipper. Der er et stykke af skæftet, og løbet er itu, og skruer borte. Se selv paa den...

Wentzel.

Jeg vil ikke røre den med min lillefinger...

[131] Bjørn Brager.

Har I set noget saa gammelt og antikveret. Som fra forrige aarhundrede. En kuriositet, ganske sjelden...

Sven Bryde, *utaalmodig.*

Gi den hid, Bjørn! Selv om du ikke var nærværende, skønner du vel...

Han blir staaende og fikle med vaabenet, ligesom troldbunden.

Bjørn Brager *begriber med ét.*

Naa, saa

Erik Rein *hurtig.*

Maa jeg se den?

*Han tar den fra **Sven** med en vis ængstelse. Undersøger og prøver den med løbet vendt ud mod væggen. Fjæren glipper gang paa gang.*

Wentzel *fortvilet og rasende.*

Kan I la den være! Mandfolk skal fingre ved alting.... Den ulyksalige fingringen...

Erik Rein.

De ser, der er ingen fare. Den gør ingen skade mere.

Sven Bryde, *ler, tar den tilbage fra **Erik Reins** haand.*

Du er en kærring, Wentzel. Se her... Det [132] kan gøres gang paa gang, fjæren virker ikke. Overbevis dig da...

Han gentar flere gange, undersøger og holder den i iveren lige mod ansigtet. Pludselig smelder et skud.

Sven Bryde styrter om. Han gribes i faldet af de andre undtagen **Wentzel**, som rædselslagen er vejet til side.

Bjørn Brager, *bøier sig ned over legemet, som stivner til, og undersøger i hast. Mumler afbrudt.*

Gennem kindet... Op i hjernen...

Erik Rein.

Forbi –?

Brager bøier hodet.

Wentzel *længere tilside, stønner, hænderne for øinene.*

Almægtige Gud!

Noter

n1. drøm?] *rettet fra: drøm (trykkfeil)*

n2. er] *rettet fra: et (trykkfeil)*

n3. da] *rettet fra: da da (trykkfeil)*

Anna Munchs *Vesla* er lastet ned gratis fra bokselskap.no